Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

Туркистон бир, ватан бир

ТУРКИСТОН

1994 йил 23 февраль • Чоршанба • №15 (14176) تركستان TURKİSTAN

Сотувда эркин нархда

ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ УЗИЛМАСДИР

СУРАТДА: савдо-иқтисодий ҳамкорлик ҳақидаги битим имзолаш пайтидан лавҳа.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат.

Тожикистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Имомали Раҳмонов бошчилигидаги делегация 22 февраль куни мамлакатимизга ташриф буюрди.

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов билан Тожикистон раҳбари Имомали Раҳмонов ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон билан Тожикистон ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларни тартибга солиш ва уларга қонуний тус бериш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Мулоқот сўнгида икки мамлакат ўртасида 1994 йилда савдо-иқтисодий ҳамкорлик юзасидан битим имзоланди. Битимни Ўзбекистон Президенти И. Каримов, Тожикистон Олий Кенгашининг Раиси И. Раҳмонов имзолади.

Шундан сўнг Ислом Каримов билан Имомали Раҳмонов иштирокида матбуот конференцияси бўлди. Ҳар икки давлат раҳбари журналистлар саволларига жавоб бериб, кўп масалаларда ҳамфикр эканликларини қайд этдилар.

Ҳозир тожик — афғон чегарасида аҳвол яхши эмас. Йил бошидан буён 25 марта чегарани бузиб ўтишга уриниш бўлди. Афғонистон билан Тожикистон ўртасидаги чегара нафақат бу икки давлатга, балки Ўзбекистонга, қолаверса МДҲ давлатларига дахлдордир. Шундай экан, Коллектив хавфсизлик шартномасига имзо чеккан давлатлар мазкур муаммога бефарқ қарай олмайдилар. Умуман, Ўзбекистон билан Тожикистон қўшни Афғонистон ҳудудида бўлаётган воқеаларни бу давлатнинг ички иши ва ушбу мамлакатдаги танг вазият билан БМТ сингари нуфузли халқаро ташкилотлар шуғулланиши лозим, деб ҳисоблайдилар.

Матбуот конференциясида Ўзбекистон Тожикистон билан Афғонистоннинг ички ишларига аралашяптими, ҳарбий ёрдам кўрсатяптими, қабилидаги саволлар ҳам берилди. Юртбошимиз вазминлик билан, айни пайтда далиллар асосида уларга жавоб қайтарди.

Ўзбекистоннинг афғонистонлик генерал Абдурашид Дўстумга ёрдам бераётгани ҳақидаги миш-миш у билан ҳокимият талашиб урушаётганларнинг уйдирмаларидир. Ҳозир Афғонистоннинг шимолий ҳудудларига Ўзбекистон томонидан фақат электр энергияси юбориляпти, холос.

Икки қўшни мамлакат — Ўзбекистон ва Тожикистон ўртасида баҳамжиҳат ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар кўп. Хусусан, кўкламги ишлар мавсуми яқинлашмоқда. Тожикистондаги экин майдонларининг эса жуда оз қисми шудгорланган. Ер ҳайдаши ва экин экиши учун тожик деҳқонига кўмак лозим. Чигит, ўғитлар етказиб бериш керак. Ўзбекистон ҳукумати қўшни мамлакатнинг оғир кунларида биринчи бўлиб ёрдам қўлини чўзди ва бу дўст, мустақил, эгаменли давлатга бундан кейин ҳам кўмаклашаверади, деди Ўзбекистон Президенти. Тожикистон халқи тинимсиз ва узоқ давом этган можаролардан толиқди. Республика раҳбарияти энди ички сиёсий барқарорликка эришиши, демократик сайловлар ўтказиши ва мамлакат иқтисодиётининг истиқболли режасини ишлаб чиқиши керак бўлади. Албатта, бунда Ўзбекистон тараққиёт йўлининг беш тамойилидан бири — иқтисодиётнинг сиёсатдан устун туриши Тожикистонда бошланажак ислоҳотлар учун ҳам мос келади.

Тожикистон Олий Кенгаши Раиси Имомали Раҳмонов бошчилигидаги ҳукумат делегациясининг сафари шу куни ниҳоясига етди.

Тошкент аэропортида меҳмонларни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Эркин Халилов, республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, ташқи ишлар вазири Саидмухтор Саидқосимов, Тошкент шаҳри ҳокими Адҳамбек Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

Кузатувчилар орасида Тожикистон Республикасининг Ўзбекистондаги муваққат ишлар вакили Йўлбарс Эгамбердиев ҳам бор эди.

(ЎзА).

БУГУН АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА ТАДБИРКОРЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КЕНГАШИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАЙДИ.

ВАТАНГА МУҲАББАТ ИШИМИЗДА ҚАНОТ БЎЛАДИ

Ислоҳотларимизнинг муваффақияти барчамизнинг тақдиримизни ва келажагимизни ҳал этади.

Ислом КАРИМОВ

Анжуман арафасида мезбонлар билан суҳбатлашдик

Ҳотамжон ИБРОҲИМОВ, Андижон тикувчилик ва пойафзал хусусий корхонаси директори:

— Фабрикамизда 700 нафарга яқин одам ишлайди. Мақсадимиз, ички бозорга арзон, сифатли маҳсулот етказиб бериш. Биз, асосан, талабга, қолаверса, хом ашёга қараб ишлаймиз. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини бозорга қараб ўзгартириб борамиз.

Баъзида менга 24 соат ҳам камлик қилади. Мўлжалланган кўп ишларимга улгурмай қоламан. Назаримда ҳеч нарса қилмаётгандайман.

70 йил давомида биз меҳнатдан совиб кетган эканмиз. Кишиларимиз бўлса бўлсин, бўлмаса ғовлаб кетсин, қабилида ишлашга ўрганиб қолишган экан. Уларда ўз ишларига ишонч, ҳавас йўқ. Болаларимизнинг ҳам ўқишга ҳаваси бутунлай йўқолиб бормоқда.

Имкониятларимиз кўп. Ундан унумли фойдаланиш йўлларини қидиришимиз лозим.

Кичик корхоналар сонини ошириш даркор. Йирик-йирик корхоналардан ҳозирча фойда йўқ. Уларни қуриб, ишга туширгунча, технология жараёни ҳам эскириб кетмоқда.

Мен умуман хом ашёнинг республикадан ташқарига чиқиб кетишига қаршиман. Танқисликни ўзимиз келтириб чиқараяпмиз.

Тадбиркорликнинг обрўсини тушираётганлар ҳам кўп. Аскариятимиз бирон нарсани қилишдан олдин, кенг мушоҳада қилмаяпмиз. Билсак ҳам, билмасак ҳам уни қиламан, буни қиламан деб зир югурмоқдамиз. Натижани кўп ҳолларда унутиб қўйяпмиз.

Республика тадбиркорларининг корхонамизга ташриф буюриши жамоамизда кўтаринки кайфият уйғотди. Биз улар билан тажриба алмашишга тайёрмиз.

Икромжон ИБРОҲИМОВ, «Андижонбанк» ҳиссадорлик-тижорат банки ҳайъатининг раиси:

— Фаолиятимизни 1991 йилнинг август ойидан бошлаганмиз. Банкимиз ташаббускорлар банки. Мақсадимиз халқ хўжалигининг ривожига озми-кўпми ҳисса қўшиш. Вилоят бўйича аҳолидан жамғарма қабул қиладиган 59 та шаҳобчамиз бор.

Мамлакатимизда хусусийлаштиришга кенг эътибор берилаяпти. Шу боис биз ҳам ташкилотлар билан алоқани мустаҳкамламоқдамиз. Бунинг учун корхона ва фуқароларга қарз бераяпмиз.

Тўғрисини айтиш керак, халқимиз банк ҳақида, унинг фаолияти, хусусиятлари тўғрисида ҳеч нарса билмайди. Жойларда ўтказилаётган учрашув ва мулоқотларда биз бунга катта эътибор бермоқдамиз. Пул топишни, жамият равнақи учун елиб-югуришни ўрганайлик-да.

Банк тизими тезкорлик билан ривожланиб бораётган соҳалардан. Унда суръат катта. Ишимизни мудом баҳолаб борамиз. Ғарб банкларига таққослаймиз, давр талабидан келиб чиққан ҳолда, уни такомиллаштиришни ўйлаяпмиз.

Бизда мижозлар, хушмуомалалик билан қарши олинади. Улар учун дам олиш хоналари, ошхона, тиббиёт хонасини очиш кўзда тутилган.

Ҳар бир учрашув, фикр алмашиш борки, ундан фойда бўлади. Шу маънода Андижонда ўтадиган тадбиркорлар йиғини ҳам, фойдадан ҳоли бўлмайди.

Мирзоулуғбек АЛИМОВ, «Малика» савдо-ишлаб чиқариш комплекси президенти, Андижон вилояти тадбиркорлар уюшмаси раиси:

— Республикамизда тадбиркорликка кенг йўл очилаётгани мени жуда мамнун қилмоқда. Бу ишнинг бошида Президентимиз турибди. Шунинг ўзиёқ тадбиркорликнинг нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлигидан далолат бермоқда. Ўтган йилнинг охирларида республика тадбиркорлари билан бўлган учрашувда иштирок этишга муяссар бўлдим. У ерда мазкур ишни ривожлантиришга тўсиқ бўлган муаммолар хусусида фикр юритилди. Тадбиркорлик республикамизда энди - энди оёққа турмоқда. Шундан бўлса керак, бу йўлда хатолар, тушунмовчиликлар бисёр. Республика миқёсида ўтадиган мазкур тадбир эса, тадбиркорларга қанот бағишласа, ажаб эмас.

Шаҳар, вилоят тадбиркорлари билан тез-тез учрашиб турамиз. Турли масалалар юзасидан фикр-мулоҳазалар алмашамиз. Бу бизнинг кейинги ишларимизда албатта асқотади.

«Малика»нинг бир қанча савдо шахобчалари, цехлари фаолият кўрсатмоқда. Тикув цехларимиз ишида уйда ўтирган аёллар меҳнатидан ҳам фойдаланмоқдамиз. Ресторан, ошхона, чойхона, маиший хизмат кўрсатиш тармоқларимиз ишлаб турибди. Оилавий дам олиш масканларини қуриш ниятимиз бор.

Америко компаниялари ҳамда Москва, Санкт-Петербург тадбиркорлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатганмиз. Бугун Андижонда очиладиган ишбилармонлар йиғини барчамиз учун фойдали бўлади, деган умиддаман.

Дил сўзларини Муҳаммад АМИН ёзиб олди.

2 • БЕТГА ҚАРАНГ

Шу сонга хабар

ЗОМИНЛИК ЁШЛАР ҚУВОНЧИ

Қўриқ Жиззах вилоятининг тоғли Зомин тумани ёшлари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг мамлакатни иқтисодий, ижтимоий ривожлантириш, шунингдек, жаҳонда тинчликни сақлаш, Марказий Осиё давлатлари ўртасида ягона иқтисодий ҳамкорликни қарор топтириш борасида олиб бораётган оқилона сиёсатини қизғин маъқуллаб, мактуб йўллашган эди.

Яқинда зоминлик ёшларга юртбошидан жавоб мактуби келди. Уни Ўзбекистон Президенти девонининг масъул ходими А. Мираҳмедов ўқиб эшиттирди ва зоминлик ёшларга топширди.

Юртбоши мамлакатни бақувват давлатлар қаторига кўтариш борасида хайрли ишлар қилаётган навқирон авлодга, шу жумладан, туман ёшларига катта муваффақиятлар тилаган. Табиийки, бу эътибор ёшларни эзгу ишларга қанотлантирмоқда.

А. МАМАРАСУЛОВ, «Туркистон»нинг ўз мухбири.

ҒОЛИБЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Фарғона шаҳри сўлим маскан. У ўзининг машҳур ҳофизларию шоирлари, полвонларию қизиқчилари билан донг таратган. Яқинда Ёшлар Иттифоқи Фарғона шаҳар қўмитаси шаҳар умум таълим мактаблари ўқувчилари ўртасида «Иқбол», «Балли, йигитлар!» кўрик-конкурсларини ўтказдилар. Ўқувчилар Фарғона тарихига оид саволлар ва турли мавзулардаги шартларга бурролик билан жавоб бердилар. Айниқса, йигитларнинг тош кўтаришлари, кураш усулларини намойиш қилишлари йиғилганларда қизиқиш уйғотди. Конкурс ғолиблари Ёшлар Иттифоқи Фарғона шаҳар қўмитасининг эсдалик совғалари ҳамда Фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

(Ўз мухбиримиз).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

22 февраль куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов республикамизда меҳмон бўлиб турган Чино Тадао бошчилигидаги Япония модернизациялаш жамияти делегациясини қабул қилди.

Ўзбекистон раҳбари меҳмонларни бозор муносабатларига ўтишнинг беш тамойили асосида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар билан таништирар экан, мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятлари катта эканини алоҳида таъкидлади.

— Жаҳон бозорида мақтанишга арзигулик нарсаларимиз кўп,— деди Ислом Каримов.— Олтин ва бошқа рангли металлар, нефть, газ, пахта, пилла, қоракўл каби ўнлаб маҳсулотларимиз, дунёнинг ҳамма ерида қадрланади. Биз шу вақтгача Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Германия, Франция, Туркия, Индонезия каби кўплаб мамлакатларнинг таниқли фирма ва компаниялари билан мустаҳкам алоқа боғладик. Ҳамкорликда қилинадиган ишларнинг аниқ режаларини туздик, шартномалар имзоладик.

Ўзбекистон Президенти Япония билан бу борада алоқалар кўнгилдагидек эмаслигини, ҳамкорлик муносабатларини ўрнатишга эса барча шарт-шароитлар мавжудлигини таъкидлаб, бундан буён амалий ишларнинг тезлашишига умид билдирди.

Меҳмонлар Президентнинг фикрларини қўллаб-қувватлаб, самимий қабул учун миннатдорлик билдирдилар.

Қабул маросимида Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев, Республика Бош вазирининг ўринбосарлари Ў. Султонов, Б. Ҳамидов, Қ. Ҳаққулов, ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

Суҳбатда Японияниңг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Укэру Магосаки ҳам ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Б. Раҳимовни Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш тўғрисида

Кўп йиллик самарали хизматлари ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этаётганлиги учун Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси Кенгашининг раиси Бектош Раҳимович Раҳимов Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1994 йил 22 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ҳазрати Исо Масиҳнинг Мавлуд кунлари ҳамда Янги йил муносабати билан Сизга энг яхши тилакларимни изҳор этаман.

Лех ВАЛЕНСА, Польша Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мусулмон халқлари муқаддас Рамазон ойи кириб келганлигини нишонлаётган дамларда Сиз жаноби олийларига шахсан ўз номимдан ҳамда Тунис ҳукумати ва халқи номидан самимий табрикларимни йўллашдан бахтиёрлигимни билдирган ҳолда, Оллоҳ таолодан барчамизга муваффақият, қардош халқларимизга яхшилик, куч-қувват ато этишини сўрайман.

Зейн ал-Обидин бин Али, Тунис Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

НАВРЎЗ УМУМХАЛҚ БАЙРАМИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Умумхалқ байрами — Наврўзни катта тантаналар билан нишонлаш мустақил мамлакатимиз ижтимоий-маънавий ҳаётида анъанага айланиб бораётганлигини, унинг халқимиз миллий ғururини шакллантириш, она тупроқни севиш, англаш, маънавиятини юксалтириш, инсонларни ҳаётни қадрлашга, юртимизда яшовчи барча миллатлар ўртасида дўстлик, тинчлик, осойишталикни янада мустаҳкамлашдаги улуғвор аҳамиятини эътиборга олиб, 1994 йилда Наврўз умумхалқ байрамини кенг нишонлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича Республика ташкилий қўмитасининг таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин. Ташкилий қўмита бир ҳафта муддатда байрамни ўтказиш тадбирларини ишлаб чиқсин ва амалга оширишга киришсин.

Жойларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси, Тошкент шаҳар ва барча вилоят ҳокимларининг шахсан раҳбарликларида шундай ташкилий қўмиталар тузилсин. Мазкур комиссиялар бир ҳафта муддат ичида Наврўз умумхалқ байрамини ўз ҳудудларида ўтказиш режаларини ишлаб чиқиб, амалга оширишга киришсинлар.

2. Республика корхоналари, муассасалари, жамоа ва давлат хўжаликлари, ширкатлар, жамоат ташкилотлари ўз ички имкониятларидан келиб чиқиб, байрам тадбирларини тегишли транспорт воситалари, озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат моллари ва бошқа зарур ашёлар билан таъминлашни ҳал этсинлар.

Ушбу мақсадларга йўналтирилган сарф-харажатлар уларнинг ҳисобидан бўлиши назарда тутилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимликларига тегишли вазирликлар ва жамғармалар, ижодий уюшмалар билан биргаликда жойларда байрам маданий тадбирларини, оммавий спорт мусобақаларини, халқ ўйинларини, турли кўрик-танловлар ўтказишни кенг ташкил этиш режасини ишлаб чиқиб, амалга ошириш топширилсин.

Жойлардаги ташкилий қўмиталар байрам муносабати билан меҳнат ва уруш фахрийлари, мўътабар отахон ва онахонлар, кўп болали оилалар, ногиронлар ва етим-есирлар. боқувчисиз қолган хонадонлар ҳамда болалар уйлари тарбияланувчиларининг ҳол-аҳволидан хабар олиш, рағбатлантириш, байрам тадбирларига жалб этиш, уларга совға-саломлар тортиқ қилиш ишларини уюштирсинлар.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Наврўз байрамида республикадаги барча миллий маданият марказларининг ўз дастурлари билан иштирок этишлари учун зарур шарт-шароит яратиб берсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлиги, Давлат телерадиокомпанияси, Давлат Матбуот қўмитаси, Давлат кинокомпанияси, барча оммавий ахборот воситалари ва ижодий ташкилотлар халқимизнинг қадимий ва саховатли байрамининг тарихий-маънавий аҳамиятини очиб беришга, айниқса ёш авлодни миллий урф-одатлар негизида умуминсоний қадриятларни улуғлаш, Ватанга муҳаббат, уни ардоқлаш туйғуларини шакллантириш, меҳр-шафқат ва она табиатни авайлаб-асраш руҳида тарбиялашга қаратилган дастурлар тузиб, тадбирлар белгиласинлар.

6. Наврўз умумхалқ байрами тадбирларини Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ўтказиш билан боғлиқ харажатлар маҳаллий бюджетлар ҳисобидан қопланиши кўзда тутилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги мамлакатимиз пойтахтида байрам тадбирларини ўтказиш муносабати билан бўладиган сарф-харажатларни Тошкент шаҳар ҳокимлиги тақдим этган молиявий ҳужжатлар асосида Тошкент шаҳар ва республика бюджетлари ҳисобидан тенг миқдорда қопласин.

8. Жойларда Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда, шаҳар ва қишлоқларни, маҳаллаларни ободонлаштириш ва таъмирлаш, маданий-маърифий тадбирларни уюштиришда республика «Маҳалла» ва бошқа хайрия жамғармаларининг ўз маблағ улушлари билан кўмаклашиш борасидаги таклифлари эътиборга олинсин.

9. Республика «Маҳалла» хайрия жамғармасига ўз Низомида белгиланган вазифаларни бажариш, шунингдек, меҳнат ва уруш фахрийлари, кўп болали оилалар, ногиронлар ва етим-есирлар, боқувчисиз қолган хонадонлар ҳамда болалар уйлари тарбияланувчиларига совға-саломлар бериш, жойларда Наврўз умумхалқ байрамини ўтказишни ташкил этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси заҳира жамғармасидан 1 миллиард сўм ажратилсин.

10. Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича Республика ташкилий қўмитасига байрамнинг юксак савияда ўтишини таъминлашда фаол иштирок этган идоралар, жамоалар ҳамда фуқароларни рағбатлантириш ҳақида тавсиялар тайёрлаш топширилсин.

11. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Х. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1994 йил, 22 февраль.

Ниҳ сўнгга хабар

РАҲБАРЛАР ҲАМ ЎҚИШАДИ

Тошкент давлат Аграр университетида Тошкент вилояти жамоа, давлат хўжаликлари ва агросаноат уюшмалари раҳбарлари учун ташкил этилган «Иқтисодий ислоҳотни чуқур ўрганиш ва бозор иқтисодиётига ўтишни янада тезлаштириш» мавзусидаги қишки ўқув машғулоти ўз ишини якунлади.

Шу муносабат билан университетнинг мажлислар залида «Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш» мавзусида катта йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Тошкент вилояти ҳокими М. Икромов Президентимиз И. Каримовнинг 18 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида сўзлаган нутқидан келиб чиққан ҳолда келгуси режалар хусусида ўз фикрини билдирди.

Йиғилишда иқтисодчи олимлар билан бир қаторда қишлоқ хўжалиги вазирлиги ходимлари, вилоят ва туман ҳокимлари ҳам иштирок этдилар.

Эркин МАВЛОНОВ,
«Туркистон» мухбири.

МАҲСУЛОТ ТУРИ КЎПАЙДИ

Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси асосий маҳсулот — минерал ўғитдан ташқари, бошқа харидоргир моллар ҳам тайёрламоқда. Франция ва Германия андозаси асосида «Мебел» кичик корхонаси ишлаб чиқараётган диван-кроват, стол ва стул каби рўзғор ашёлари фарғоналикларга манзур бўлмоқда.

БОПЛАБ КУЛДИРГАНИ УЧУН

Кейинги пайтларда турли касб эгалари ўртасида танловлар ўтказиш кўпайди. Бу яхши албатта. Шундай ажойиб тадбирлардан бири — ёш ҳажвчи-ёзувчи ва шоирларнинг кўрик-танлови Тошкент вилоят ҳокимлиги ва Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси ташаббуси билан Абдулла Қодирийнинг 100 йиллик таваллудига бағишлаб Қибрай туманида ўтказилди. Танловни вилоят ҳокимининг муовини Ҳ. Ҳамидов кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг ўн бир нафар ҳажвчи бирма-бир ўз ижодларидан намуналар ўқиб, томошабинларнинг «қитиқ пати»га тега бошлади. Биров қотиб кулди. Биров эса...

Қатнашчилар ўз маҳоратларини намойиш этиб бўлгач, ҳакамлар ҳайъати аъзолари бир овоздан ёш ҳажвчи Анвар Эминовни танлов ғолиби, деб топдилар. У 100 минг сўм пул ва битта гилам-полос билан тақдирланди. Иккинчи ўрин бекободлик Оллоёр Бегалиевга насиб этиб, у 70 минг сўм пул ва ажойиб совғанинг эгаси бўлди. Ангренлик талаба Наргиза Абдуллаева учинчи ўринга муносиб деб топилди. Барча қатнашчилар кўрик-танлов ҳомийлари — Қибрай туман маҳаллий саноат ва савдо-тайёрлов корхоналари, «Дўрмон» жамоа хўжалиги, Қибрай яхна ичимликлар комбинати ҳамда Чирчиқ шаҳрида фаолият кўрсатаётган «Инициатива» ширкати томонидан ташкил этилган қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

(Ўз мухбиримиз).

«Тадбиркор–94»

ДАСТУРХОН АТРОФИДАГИ УЧРАШУВ

ВАТАНГА МУҲАББАТ ИШИМИЗДА ҚАНОТ БЎЛАДИ

● МАҚСАД ХАЛҚИМИЗНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ЯХШИЛАШ, ДАСТУРХОНИ ТЎКИН БЎЛИШИГА ҲИССА ҚЎШИШ ҲАМДА ЁШ МУСТАҚИЛ МАМЛАКАТИМИЗ БОШИДАН КЕЧИРАЁТГАН ИҚТИСОДИЙ БУҲРОНДАН ТЕЗРОҚ ЧИҚИШДИР.
● БАНК БОШЛИҒИ КЕЛТИРГАН РАҚАМЛАР ЭМАС, МИЖОЗЛАРНИНГ ФИКРИ ҲАҚИҚИЙ ҲИСОБОТ, БАНК ФАОЛИЯТИГА БЕРИЛГАН ҲАҚҚОНИЙ БАҲОДИР.
● «ТАДБИРКОР»ДАН РОЗИ БЎЛГАН ТАДБИРКОРЛАР...
● ВА ХУСУСИЙ ТИЖОРАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «ҚОЛИП»ДАН ТАШҚАРИ МУЛОҲАЗАЛАРИ.

Биз ҳали шўролар қўл остида бўлган пайтимизда, «фалончи бой» деб ном кўтариш ўз бошингга бало сотиб олиш билан баробар эди. «Фалончи савдогар» деган атама худди халқ душмани каби жаранглард. Хуллас, ишнинг кўзини билган, яхшироқ яшашга ҳаракат қилган инсон зоти борки, албатта, унга «айб» тақаларди.

Аллоҳ яратган мавжудотлар орасида энг ақллиси инсон. Шунингдек, энг кўникувчани ҳам. Шу боис бўлса керак, биз ҳам бой бўлиш «айб» эканлигига шу қадар кўникиб кетдикки, агар қўшнимиз ўғлига иморат солса ёки машина оладиган бўлса, бу ҳақда тегишли жойларга хабар бериб қўйишни ўз бурчимиз деб ҳисоблай бошладик...

Бизга уқтиришардики, ҳарбий қудрати баланд, ажал уруғи бўлмиш совуқ қуроллари кўп давлат — энг бой ва кучли мамлакат саналади.

Она Ўзбекистонимиз мустақилликка юз тутган илк йиллардаёқ англадикки, минг мислсиз ҳарбий қудратга эга бўлган билан халқининг турмуш даражаси паст, дастурхони қашшоқ бўлган мамлакат кучсиз ҳисобланар экан. Мамлакат бойлигининг мезони — унинг аҳолиси турмуш фаровонлиги билан ўлчанаркан.

Ушбу инкор этиб бўлмас ҳақиқатни ўз вақтида англаган мустақил давлатимиз раҳбарияти ишни айни иқтисодий ислоҳотдан, халқнинг турмуш фаровонлиги даражасини оширишдан, унга бойиш имкониятини беришдан, демакки, мамлакат иқтисодий қудратини оширишдан бошлади. Ва бу борада бир қатор амалий ишлар қилиндики, натижада ўзбекнинг ҳам ўз миллионерлари, миллиардерлари жаҳон бозорларида кўрина бошладилар.

Биз юқорида амалий ишлар хусусида гапирдик. Келинг, улардан бири ҳақида батафсилроқ тўхталайлик. 1993 йилнинг 7 январида юртбошимизнинг иродаси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни янада чуқурлаштириш чора-тадбирлари ҳақида»ги 13-сонли қарори билан ёш давлатимизда янги — «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банкига асос солинган эди. Айни кунларда мамлакатимизнинг ҳар бир вилоят ва туманларида ушбу банк бўлимлари ўз акционерларига йиллик ҳисобот бермоқда. Биз Навоий вилояти «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банкининг ана шундай йиғилишида қатнашиб қайтдик. Банк ходимларининг асосий қисмини ёшлар ташкил қилиши, қолаверса, мижозларнинг ҳам кўпчилиги ёшлар эканлиги бизни бўлиб ўтган тадбир ҳақида ёзишга ундади.

Айтилган жойга ўз вақтида етиб бордик. Мажлис бўлиши белгиланган залга кириб, ҳайрат бармоғини тишлашдан ўзга иложимиз қолмади. Адашиб бошқа жойга кириб қолдикми, деган хаёлга ҳам бордик. Чунки бу ердаги тўкин, ноз-неъматларга тўла дастурхон бир томонда халқ қўшиқларини берилиб куйлаётган санъаткорлар, худди тўйхонани ёдга соларди. Ҳайрон бўлиб турганимизни сезди шекилли, вилоят банки бошлиғи муовини Маҳмуд Ҳалимов бу ҳолни шундай изоҳлади:

— Ясатиғлик дастурхонни кўриб, бу ерда қандай мажлис бўларкан, деб ўйлаб қолдингизлар, чоғи? Банкимизнинг мақсади халқимиз турмуш даражасини яхшилаш, дастурхони тўкин бўлишига ҳисса қўшиш ҳамда ёш мустақил мамлакатимиз бошидан кечираётган иқтисодий буҳрондан тезроқ чиқиб олишига хизмат қилишдан иборатдир. Ходимларимиз ва акционерларимизни ҳам айни ният бирлаштирган. Улар бу йўлда тиним билмасдан, барча заҳмат машаққатларига бардош бериб хизмат қилишаётир. Бошқа ҳохлаган пайтда келсангиз, банк ходимлари ва мижозларнинг баҳс-мунозара, маслаҳат-мулоҳазаси устидан чиқасиз. Шундай экан, улар ҳам бир йилда бир марта дастурхон устида дилдан суҳбатлашишлари мумкин-ку. Қолаверса, йиғилишни бу йўсин ташкил этишимизнинг яна бир сабаби шундаки, одатдаги расмий мажлислардан кўра, бугунгидек бир пиёла чой устидаги дўстона суҳбатларда кўп нарса ва очиқ айтилади.

Муовиннинг фикрлари бизга ҳам маъқул тушди. Тўғри-да, раҳбарлар тепада, халқ пастда бўлган расмий учрашув қайда-ю, бир пиёла чой устидаги ўзбекона гурунг қайда.

Вилоят «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банки бошлиғи Худойберди ака Хўжаевнинг ҳисобот нутқи ҳам одатдаги фақат рақамлар қалаштириб ташланадиган, аслида ҳеч ким, ҳеч нарса тушунмайдиган сўзлардан бошқачароқ бўлди.

— Сизларни бу ерга йиғишдан мақсад, юракдан гаплашиб олиш — деб гап бошлади Худойберди ака. — Бугун мен банк бошлиғи сифатида келтирадиган рақамлар эмас, мижозлар — яъни сизларнинг айтадиган фикрларингиз ҳақиқий ҳисобот, банкимиз фаолиятига бериладиган ҳаққоний баҳодир.

Хабарингиз бор, банкимизнинг илк таъсис йиғилиши 1993 йилнинг март ойида бўлиб ўтганди. Кўриб турганингиздек, фаолият бошлаганимизга ҳали бир йил ҳам тўлгани йўқ. Лекин ана шу қисқа муддат ичида анча ишларни қилишга улгурдик. Айни кунда вилоятимизда «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банкимизнинг 9 та бўлими тадбиркор ва ишбилармон дўстларимизга хизмат кўрсатмоқда. Вилоят, қолаверса, мамлакатимиз иқтисодиётини яхшилашга ўз улушини қўшиш ниятида бўлган, ўзларида ишбилармонликка рағбат сезган 987 мижоз банкимиз хизматидан фойдаланаётир. Ҳалигача мижозлар ва банк ўртасида тушунмовчилик, зиддиятлар бўлгани йўқ. Ўйлайманки, бундан кейин ҳам бўлмайди.

Келинг, амалий ишларимиз ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтай. Ўтган йили Навбаҳор туманидаги «Азиятрейдинг интернейшел» Ўзбекистон—Америка қўшма корхонаси томонидан қурилаётган кичик шакар заводи учун 110 миллион сўм миқдорида кредит—қарз ажратган эдик. Шу йил охиригача заводнинг тўла қувватда ишга тушиши мўлжалланмоқда. Ўзларингизга маълум, шакарнинг тақчил моллар рўйхатига кириб қолганига анча бўлди. Халқимизда эса, шакарга эҳтиёж, талаб катта. Агар биз қарз берган завод ўз вақтида қуриб битказилиб, ишга тушса, вилоятимиз аҳолисининг маълум қисмини бу тақчил маҳсулотга бўлган эҳтиёжи қондириларди. Зеро, «Тадбиркор» банкининг тузилиши, фаолиятимиздан мақсад ҳам халқимизга хизмат қилишдир.

Шу йилнинг январида ҳам Навоий туманида фаолият кўрсатаётган «Зилола» акционерлик жамиятига 200 миллион сўм миқдорида қарз ажратдик. Бу жамият ҳам шу кунларда шакар ва спирт заводлари қурилишини бошлаб юборган. Йил охиригача ишга тушиши мўлжалланган ушбу шакар заводи ҳар соатда 250 килограмм шакар, спирт заводи эса ҳар соатда 156 литр спирт ишлаб чиқариш қувватига эга. Биз юқоридагидек яна бир қатор заводлар қуриш эвазига вилоятимиз аҳолисини четдан шакар сотиб олмасдан сифатли ва арзон шакар билан таъминлашимиз мумкин. Яна қайтараман, мақсадимиз сизлар билан ҳамкорликда кўплаб қўшма корхона, хусусий кичик завод ва цехлар қуриш, ишлаб чиқаришни ривожлантира бориб, вилоятимиз аҳолисининг кундалик талаб ва эҳтиёжларини қондиришдир.

Бу айтганларимдан банкнинг ҳамма ишлари «беш» экан, деган хулосага келмасликларингни истардим. Бизда ҳам ўзимизга яраша муаммолар бор. Айниқса, банкимизнинг тўлиқ компьютерлаштирилмагани ишимизнинг марказлашишига халақит бераётир. Мижозларга ўз вақтида ва намунали хизмат кўрсатишимизга таъсир кўрсатаётир. Агар ушбу муаммони ечиб олсак, мижозларимизнинг ҳам, ходимларимизнинг ҳам ишлари бир қадар енгиллашган бўлар эди.

Сўзимнинг сўнгида акционер дўстларимизга яхши янгилик айтишни лозим топдим. Ёдингизда бўлса ўтган йили сизларга акцияларимизни сота туриб, сотиб олган ҳар бир сўмлик акциянгиз учун йил охирида 30 фоиз миқдорида дивидент—фойда ваъда қилгандик. Бугунга келиб ана шу рақам ҳам сизларга фойдали томонга ўзгарди. Биз шу кунгача 103 миллион сўмлик акция сотдик. Банкимиз йил охиридаги ҳисоб-китобга кўра, кутилганидан яхшироқ якун билан чиққанини эътиборга олиб, акционерларимизга бериладиган дивидент—фойдани ҳам келишганимиздек 30 фоиз эмас, 40 фоиз тўлашга қарор қилдик...

Банк бошлиғининг ҳисобот нутқи йиғилганларда яхши таассурот қолдирди. Албатта, 30 фоиз фойдага рози бўлиб сотиб олган акциянгизга 40 фоиз фойда олганингиздан кейин хафа бўлмайсиз-да. Бу ҳам вилоят банки раҳбарлари ва ходимларининг ишчанлиги, ишни тўғри йўлга қўйиб олганларидан нишона.

Тадбирни олиб бораётган вилоят Марказий банки бошлиғи Саъдулла Шодиев сўз навбатини ҳисобот маърузаси юзасидан музокаралар учун акционерларга берди.

Конимех туманилик акционер, фермер хўжалиги саркори Зокиржон Мақсудовнинг банк ходимларига миннатдорчилиги ҳаммага маъқул тушганини бир дастурхон атрофида тўпланганларнинг қарсакларидан ҳам билиш мумкин эди. «Веста» кичик корхонаси директори, акционер Медведь Наталья Яковлевнанинг банк хусусидаги фикри ҳам эътиборга молик бўлди.

— Мен иқтисодий соҳани яхши тушунаман. Бизда шу пайтгача фаолият кўрсатган банкларда мижозлар банк ходимларининг ортидан югуриб юришарди. Аслида эса бунинг акси бўлиши керак. Банкирлар мижозларга қанчалик керак бўлса, мижозлар ҳам банк учун шунчалик зарурдир. Ҳар қандай банкнинг халқ орасидаги мавқеини, унинг мижозларига қараб белгилаш мумкин. Айни мижозларга муносабат масаласида вилоятимиз «Тадбиркор» банки ходимлари ўзларига керакли ҳақиқатни англаб етганлар, деб ўйлайман. Фикримнинг исботи сифатида биргина мисол келтираман. Вилоятимизда фақат «Тадбиркор» банкигина ўз эшикларини мижозлари учун ҳамиша очиб қўйган. Бошқа банклар ҳамон мижозлар билан тушликкача ишлайди. Руслларда «Вақт — бу пул» деган ибора кўп ишлатилади. Бу ибора, айниқса, ишбилармонлар орасида алоҳида аҳамият касб этади. Мана шу ҳақиқатни англаб етганлари ва биз мижозлар учун ҳар доим хизматга шай бўлганликлари учун мен «Тадбиркор»чиларга ўз миннатдорчилигимни билдираман.

Сўзга чиққанлар орасида Хатирчи туманидан келган акционер, «Ишонч» уюшмасининг раҳбари Олим Шодиев ҳам бир неча йилдан буён ишбилармонлик билан шуғулланиши, республикамизда «Тадбиркор» банки тузилиши улар учун айни муддао бўлганлиги, шу банкнинг туман бўлими ёрдамида туманда ўз телевидениесини ташкил этганлигини таъкидлади.

Навоий шаҳрида фаолият кўрсатаётган «Экспресс сервис» хусусий тижорат ишлаб чиқариш корхонаси президенти Шоди Исмоиловнинг «тадбиркор»чиларга миннатдорчилиги ва хусусий ишбилармонларга шарт-шароитлар яратиш борасидаги айрим фикр-мулоҳазалари эътиборимизни тортди.

— Навоий шаҳрида иккита йирик, тўртта кичик магазин, «Флора», «Парвоз», «Ромашка» номли учта катта кафе ҳамда хусусий қандолатчилик цехларим бор. Мен 1993 йилнинг ноябрида вилоят «Тадбиркор» банкидан 517 миллион сўм миқдорида қарз олганман. Ишларим жуда яхши. Олинган қарзни ўз муддатида ва белгиланган устама фоиз билан қайтаришга кўзим ҳам, қурбим ҳам етади. Қолаверса, банкдан 13 миллион сўмлик акция сотиб олганман. Вилоят банкининг энг йирик акционерларидан ҳисобланаман. Хуллас, нолийдиган жойим йўқ. Фақат иқтисодий тизимимиздаги баъзи нуқталар ҳақида ўз мулоҳазаларимни ўртага ташламоқчи эдим.

Юқорида айтиб ўтдим. Бир нечта дўкон ва овқатланиш муассасаларини хусусийлаштириб олганман. Савдо нуқталаридан ҳар куни нақд пул тушади. Амалдаги қонунларга кўра, ҳар кунги тушган пулни ўз вақтида ва белгиланган банкка топшираман. Ва айни пул топширган муддатимда менда йўқотиш бошланади. Нега?

Келинг, сизга тушунарли бўлиши учун қандай ва қанча йўқотишимни соддароқ қилиб гапириб берай. Дейлик, хусусий савдо корхоналаримдан ҳар куни ўртача ўн миллион сўм нақд пул тушади. Ҳисоб рақамим вилоят «Тадбиркор» банкида. Бу банк эса мижозлардан нақд пул қабул қилиб олмайди. Демак, мен нақд пулимни бошқа — кўрсатилган банкка топшираман. У банк эса Марказий банкка ўтказади. Ана шундан кейингина топширган пулим Марказий банк орқали ўз ҳисобимга — «Тадбиркор» банкига бориб тушади. Мен топширган пул банклар ўртасидаги «масофани босиб ўтиши» учун бир неча кун вақт керак бўлади.

Энди ўзингиз ўйлаб кўринг, мен «Тадбиркор» банкига олган қарзим учун 85 фоиз устама тўлайман. Пул менинг қўлимдами, Марказий банкдами, бошқа жойдами, бунинг фарқи йўқ. Нега энди бир неча кун банклар орасида сарсон бўлган, ўз қўлим билан топширган пулим учун устама тўлашим керак?

Бу билан нима демоқчиман. Биз ишбилармонларга ҳисоб рақамимиз қайси банкда бўлса, нақд пулни ҳам айни ўша банкка тўлаш имконияти берилса. Бунинг иложи бўлмаса, биз нақд пулни қайси банкка топширганимиздан қатъи назар, топширган кунимиздан ҳисоб рақамимизга тушган ҳисобланса ва ўша маблағдан фойдаланиш имконига эга бўлсак. Чунки, биз нақд пулни топширган кунимиздан ўша маблағимиз банк ҳамёнига тушади-ку. Шундай экан, нега энди маълум муддат банк ҳамёнида турган маблағ учун биз — ишбилармонлар фойда устамаси тўлашимиз керак? Ахир ҳисобимиз бошқа банкда бўлиб, бошқа банкка пул топшираётганимиз бизнинг айбимиз эмас-ку?..

Очиғи, Шоди Исмоиловнинг фикрлари бизга ҳам асослидек туюлди. Фақат бу борада аниқ бир сўз айтишдан тийилдик. Ўйлаймизки, айни соҳадаги мутасадди ўртоқлар хусусий ишбилармоннинг фикрларини ўрганиб, ҳақиқат томонга ҳал қиладилар. Зеро, юртбошимизнинг тадбиркор ва ишбилармонларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашлари ҳам бежиз эмас. Қолаверса, ишбилармон дўстларимизга бугунги фаолиятлари учун қанчалик шарт-шароит яратиб берсак, эртага халқимизнинг дастурхони ҳам шунчалик тўкин бўлади.

Яна бир қатор акционерларнинг фикр-мулоҳазалари эшитилгач, тадбир раиси сўнгги сўзни Ўзбекистон Республикаси «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банки бошқаруви раиси ўринбосари Турғун Кенжабоевга берди.

— Мен атайлаб ҳаммадан кейин сўз олдим. Истагим, навоийлик акционерларнинг банкимиз хусусидаги фикрларини эшитиб, бир хулосага келиш эди. Бу ерда бўлган гап-сўзлардан маълум бўлдики, ходимларимиз ёмон ишлашмабди. Лекин бу ҳали яхши ишлашибди, деган гап эмас. Мен бошқа бир қатор вилоятларнинг ҳисобот йиғилишларида ҳам қатнашдим. Бошқаларга қараганда Навоий вилоятида деҳқончилик-фермер хўжаликларининг фаолияти мақтагулик эмас. Яна баъзи камчиликлар мавжудки, мен уларни санаб ўтирмоқчи эмасман. «Иш бор жойда камчилик бўлади», деган мақоли бор ота-боболаримизнинг. Хурсанд бўлган жойим биз банкимиз ташкил этилганда асосан ёш мутахассисларни ишга жалб этган эдик. Чунки ёшлар бор жойда янгиликка интилиш бўлади. Ишга ижобий ёндашув ривож топади. Худди ўйлаганимиздек, барча вилоятлардаги ёш мутахассислар каби навоийликлар ҳам бизни уялтиришмади. Сизларга тилагим, ишга сидқидил, ҳалол ёндашинг. Банк тизимида ишлаш учун асосий мезон ҳалоллик, мижозлар билан маданиятли муомалада бўлишдир...

Мақола бошламасида дастурхон атрофида қандай мажлис бўларкан, деган хаёлга борганимизни ёзган эдик. Вилоят «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банки бошлиғи муовини Маҳмуд Ҳалимовнинг фикри тўғри чиқди. Бир пиёла чой устидаги суҳбат ҳар қандай дабдабали ҳисобот йиғилишидан баланд руҳда ва мазмундор ўтди. Бу ерда одатдаги мажлисларда номигагина айтиладиган ҳисобот «қониқарли» ёки «қониқарсиз» деганга ўхшаш юзаки сўзлар айтилмади. Ҳаммаси юракдан ва юзма-юз мулоқот жараёнида тилга кўчди. Гурунгнинг янада жозибалироқ ўтишида хизмат қилган вилоят «Фарҳод» маданият уйига қарашли, Муҳиддин Кенжаев раҳбарлигидаги «Ширин» ансамбли раққоса қизлари ва хонанда йигитларига раҳмат айтишни ҳам тадбир иштирокчилари биздан илтимос қилишди.

Ислом ҲАМРО,
«Туркистон» махсус мухбири.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

УЮШМА ҲИМОЯ ҚИЛАДИ

Наманганд аги мингга яқин фермер хўжаликларининг манфаатларини ҳимоя қиладиган ташкилот — вилоят Фермер хўжаликлари уюшмаси ташкил этилди. Янги ташкилот фермерлар манфаатларини ҳимоя қилишдан ташқари, илғор тажрибани ўрганиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва қайта ишлашнинг хорижий технологияларини жорий қилиш билан ҳам шуғулланади.

Янги уюшма дастлаб ўз жамғармасини ташкил этди. Фаолияти фермер хўжаликларини ривожлантириш билан боғлиқ саккиз ташкилот ва муассаса жамғармасининг ҳаммуассиси бўлди. Вилоят қишлоқ хўжалик-саноат уюшмаси, «Мевасабзавотузумсаноат», «Гўштсутсаноати», «Қишлоқхўжаликтаъминоттамир» бирлашмалари ва бошқа ташкилотлар шулар жумласидандир. Улар янги жамғарма ҳисобига йигирма миллион сўм-купонга яқин пул ўтказишди.

Вилоят ҳокими Б. Рапиғалиев уюшманинг фахрий раиси этиб сайланди.

(ЎзА мухбири).

ЙЎЛИНГИЗ БЕХАТАР БЎЛСИН

Ўтган йили Ўзбекистонда йўл-транспорт ҳодисалари туфайли икки мингдан ортиқ киши ҳалок бўлди, деярли 14 минг киши шикастланди. Йўллардаги бахтсиз ҳодисалар ҳар йили катта иқтисодий зарар етказмоқда. 9 февраль куни йўл ҳаракати хавфсизлиги масалаларига бағишланган Республика кенгашида шу маълумотлар келтирилди. Унда «Ўзавтотранс» давлат акционерлик корпорацияси раҳбарлари ва етакчи мутахассислари, Ички ишлар вазирлиги, давлат автомобиль назорати, Ўрта Осиё темир йўли, «Ўзавтойўл» концерни вакиллари, ҳуқуқшунослар, шифокорлар, социологлар иштирок этдилар. Шунинг ўзи ҳам йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш муҳим ва кўп қиррали муаммо эканини кўрсатиб турибди.

Кенгашда «Ўзавтотранс» бошқарувининг раиси Л. Ахметов йўл-транспорт ҳодисалари сабабларини батафсил таҳлил қилиб берди. У ўз маърузасида бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олишга доир тавсияларни ҳам айтиб ўтди.

Республикамизда умуман йўл ҳодисалари камайиши сезилмоқда, деди у. Барча манфаатдор идораларнинг собитқадамлик билан мунтазам олиб бораётган иши самара бера бошлади. 1992 йилга нисбатан республикада йўл-транспорти ҳодисалари 14,8 фоиз камайди, ҳалок бўлганлар ва шикастланганлар ҳам анча камроқ бўлди, лекин вазият ҳамон мураккаблигича қолмоқда, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш ўткир муаммо бўлиб турибди.

Ҳодисаларнинг асосий сабаблари маълум, деди корпорация бошлиғи. Бу — аввало йўл ҳаракати қоидаларини бузиш ва техниканинг носозлигидир. Бунинг учун фақат ҳайдовчи ва таъмирчиларгина эмас, автокорхоналарнинг раҳбарлари ҳам тўла жавобгар бўлишлари керак. Кўпинча автобусларнинг ҳайдовчилари ғайриқонуний даромад олиш мақсадида машинага қоидада кўзда тутилганидан анча кўп одам чиқаради. Бу эса, авария хавфини келтириб чиқаради. «Ўзавтотранс» назоратчилари ўтган йили 13 мингта ана шундай қоидабузарликни аниқладилар. Шофёрларнинг мастлик билан машина бошқаришларини ҳам бутунлай тугатиб бўлмаяпти.

Ўтган йили темир йўлни кесиб ўтиш қоидалари 700 мартадан кўпроқ бузилди. Ана шундай ҳоллардан бири Фарғона вилоятида даҳшатли фожиа билан тугади. Тўйга хизмат қилаётган автобус шлагбаум йўлни тўсиб турганига қарамай, темир йўлдан ўтишга ҳаракат қилди ва тепловозга тўқнашиб кетди. Бунинг оқибатида 27 киши касалхонага тушди, улардан бири вафот этди. Темир йўлдан ўтиш жойларида аварияларнинг олдини олиш ишларини қаттиқ назорат қилиб бориш лозим. Автотранспорт ходимлари ҳам, темирйўлчилар ҳам, давлат автомобиль назорати ходимлари ҳам бу ишда биргалашиб ҳаракат қилишлари керак.

Кенгаш якунлари юзасидан «Ўзавтотранс» корпорациясининг 1994 йилда авария ва йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишга доир дастури қабул қилинди.

(ЎзА мухбири).

ҲАДЕМАЙ БАҲОР КЕЛАДИ

ЭЛНИ СУЙГАН НИҲОЛ ЎТҚАЗАДИ

«Ҳар бир ёшга — бир кўчат». Бир қараганда эски, баландпарвоз шиорларга ўхшаб кетади. Бироқ, хулоса чиқаришга шошилмайлик. Бу сўзларнинг моҳияти юртнинг ободончилигига қаратилган. Демак, бу даъват шу Ватанни, шу элни суйган ҳар бир фуқаронинг кўнглидаги гап.

Яқинда Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси Ўзбекистон Халқ демократик партияси вилоят кенгаши, касаба уюшмалари, Фахрийлар кенгаши ва маданият ишлари бошқармаси жамоалари билан биргаликда йиғилиш ўтказиб, шаҳар ва туманларни кўкаламзорлаштириш, мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазиш режаларини белгилаб олди.

Вилоятимизнинг шундоққина марказида катта боғ мавжуд. Тўғриси, кейинги бир неча йилдан буён бу жой шаҳар аҳолисининг эътиборидан четда эди. Биз бухоролик тенгдошларимизнинг ташаббусига қўшилган ҳолда шу боғни ўз оталиғимизга олмоқчимиз. Буюк Амир Темур боғ-роғлар барпо этишда беназир бўлганлар. Агар шу боққа соҳибқирон номи берилса, ўйлаймизки, бобокалонимизнинг руҳлари шод бўлади.

Долли АЛЛАЕВ,
Ёшлар Иттифоқи Қашқадарё вилоят қўмитаси биринчи котиби.

АНЖИРНИНГ ТОМИРИГА ЁЗГАНМИСИЗ?

Буюк ҳукмдор Амир Темур ибн Тарағай Баҳодир қадим Турон юртининг ривожига катта ҳисса қўшаркан, Самарқанд шаҳри ободончилигига аҳамият бериб шаҳар атрофида 12 та боғ яралишига асос солган...

Дарҳақиқат, бугунги кунда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий қўмитаси котибиятининг боғ-роғларни кўпайтириш тўғрисидаги қарори эълон қилингач бироз енгил тортишга имкон туғилубдур...

Жиззах томонларга ҳеч йўлингиз тушмаганми? Агар тушган бўлса Самарқанд, Қашқадарё, Сурхондарё йўллари ҳувиллаб ётади. Жарликлар ёқаси, катта ариқ бўйларида деярлик дов-дарахт учратмайсиз. Нега? Ким бу масканларни гуллатади? Четдан биров келиб кўчат ўтқазмайди, демак ўзимиз ҳаракатга тушишимиз даркор. Хўш қандай? Ўша жарликларнинг ёқасини, катта ариқ бўйларини, йўл чеккаларини ёш оилаларга тақсимлаш керак. Фақатгина терак ва мевали дарахтларни экиш шарти билан, қарабсизки табиатимиз мусаффолашади, қушлар кўпаяди, хушманзара жойлар кенгаяди, бозорлар нозне ъматга тўлиб кетади, келгуси авлод ёғоч масаласида қийналишмайди. Қолаверса, мевали боғлар камайгани сари, мевали дарахтларнинг сирли хусусиятларини унута бошладик. Ахир илгарилари республикамизда катта-катта анжирзорлар бўлган. Энди-чи...

Анжирни тез-тез тановул қилган кишининг юзидан нур ёғилиб турар кан. Анжирнинг яна бир хусусияти, унинг тупроқ тагидаги йирик томирларидан бирига Аллоҳ номини ёзиб қўйсангиз, мева худди ўша ёзув шаклида етиларкан, ва ниҳоятда хушхўр бўларкан. Ахир бу мўъжиза-ку, сиз аҳли меҳнат, шуни бир синаб кўрмайсизми?! Токка махсус ишлов бериб узумни данаксиз етиштириш борасида эса кейин суҳбатлашардик.

Тўлқин ИБРОҲИМ.

ЖОНЛИ ҲАЙКАЛЛАР

Бухоролик йигит-қизларнинг кўчат экиб, боғ яратиш ҳақидаги ташаббусини «Туркистон» газетасида ўқиб беҳад мамнун бўлдим. Ахир дунёга келган ҳар бир инсон яхши ният билан кўчат экса, боғ яратса турган битгани савоб—ку!

Жиззах чўлларига собиқ комсомол йўлланмаси билан келганимга 20 йилдан ошди. Асли тошкентликман. Келган кезларим баъзан чўлни кўриб ваҳимага тушардим. У ер-бу ерда бир туп дарахт кўрсангиз кўрасиз, бўлмаса йўқ. Саратонда кўпинча ертўлада дам олиб, тушлик қилардик.

Кейин-кейин дарахт ўтқазиш ишларига катта эътибор берилди. Бугунги кунда посёлкамиз дарахтлар қуршовида қолган. Эрта баҳордан ҳаммаёқ кўм-кўк бўлиб кетади. Бу манзарага қараб дил яйрайди. Умр оқар сув экан. Чўл билан бирга мен ҳам улғайдим. Биз билан бирга ишлаган, баҳор ойларида яхши ният билан дарахт эккан баъзи кишилар бандаликни бажо келтиришди. Мен уларни эслаб тураман. Дарахтларга меҳр ва соғинч билан назар соламан. Гўё бу дарахтлар улар учун қўйилган тирик ҳайкаллардек кўринади менга.

Бу йил биз меҳнат қилаётган Охунбобоев номли ижара ширкати далаларида ҳам баҳорги ишлар қизғин бошлаб юборилди. Йўл четларига, шийпон атрофларига кўпдан кўп мевали ва манзарали кўчатлар экиш режалаштирилмоқда. Кишиларимиз юрт ободлиги, улус шодлиги меҳнатдан эканини яхши билишади. Кўчат экиш ойлигида фаол қатнашишни эса виждон ишлари деб билишади.

Улфат МИРЗАҲОШИМОВА,
Жиззах вилояти, Зафаробод тумани.

Мана шунақа гаплар

ҲАММА ТЎЙГА!

ЁҲУД КЕЛИН ТОПИЛГАНИ ҲАҚИДА

«Ҳумо»нинг нишона сони «ўз олдига қўйган вазифани ортиғи билан бажарди!» Нокамтарлик бўлса-да, қувончимизни ичимизга сиғдиролмай шундай деяпмиз. Ёдингиздан кўтарилмаган бўлса, ўша сонда Б. Хўжазоданинг «Келинларни пединститутдан қидиринг» деган хабари чоп этилганди. Гап Тошкентдаги институт ҳақида кетган бўлса-да, Андижонлик Муҳаммаджон ота фарзандларига келинни Андижон тиллар пединститутидан қидиришга тушибдилар. Ва... Келинг, яхшиси табаррук отахоннинг миннатдорчилик мактубларини эълон қилайлик:

«АВВАЛГИ «ЁШ ЛЕНИНЧИ» ГАЗЕТАМИЗ «ТУРКИСТОН» БЎЛИБ ЧИҚАЁТГАНИДА АНЧА ЎЙЛАНИБ ҚОЛДИМ. ЧУНКИ МЕН БУ НАШРГА 1950 ЙИЛДАН БУЁН ОБУНА БЎЛГАН АШАДДИЙ МУХЛИС ЭДИМ-ДА. ЛЕКИН ГАП НОМИДА ЭМАС ЭКАН. ШУНИНГ УЧУН 1994 ЙИЛ ҲАМ ҚИММАТ БЎЛИШИГА ҚАРАМАЙ ОБУНА БЎЛДИМ ВА ХАТО ҚИЛМАПМАН!

Бир куни қўлимга «Ҳумо» келиб «қўнди». Ёшим анчага бориб қолган бўлса-да, кўнглим ёшми, ҳарқалай, мен ўйлаб юрган нарсалар ҳам бор экан ўша сонда. Айниқса, у ҳозирги ёшларни рисоладагидек қилиб тарбиялаш учун жуда керак.

«Келинларни пединститутдан қидиринг» мақоласи, айниқса, менга ва оиламиздагиларга маъқул тушди, кичик ўғлимни уйлантириш учун йўлланма бўлди. Эртасига тиллар институтига бориб, хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, кириш эшиги олдида 1 соату 40 минут «ғиқ» этмай турдим, келин ахтариб.

Бу ердагиларнинг 78 фоизи қизлар экан, худо умрингни бергурлар. Олдимиздан ўтган 600 дан ортиқ талабаларнинг ҳаммаси чиройликкина, иболи, одобли. Ҳаммасини келин қилсанг арзийди.

Шундай қилиб, келинни ҳам топдик. Ўғлим жуда инжиқ эди. Йўқ, ҳалиги қиз билан гаплаштирган эдим, лом-мим демай тўйга розилик билдирди.

ҲАЙИТДАН КЕЙИН ТЎЙ. ҲАММАНГИЗНИ ЁППАСИГА ТЎЙГА ТАКЛИФ ҚИЛАМАН. ОҒИРИМИЗНИ ЕНГИЛ ҚИЛДИНГЛАРДА, УКАЛАР, АХИР БИР ЙИЛДАН БУЁН КЕЛИН АХТАРИБ ЮРГАН ЭДИК—А!

М. МАМАЖОНОВ, Андижон вилояти, Хонобод шаҳри, Анҳор кўчаси.

БИЛГАНЛАР БИЛАН БИЛМАГАНЛАР ТЕНГМИ?

Ҳадиси шарифдан «Кимки илм олган бўлса, пайғамбар алайҳиссаломдан тўлиқ мерос олибдир».

«Кимки илм истаб қадам қўйса, Аллоҳ таоло унга жаннат йўлини осон қилғайдир».

Ҳазрат Умар разияллоҳу анҳу бундай деганлар: «Бошлиқ бўлмасингиздан аввал илмни чуқур ўрганинг! Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи ва салламнинг саҳобалари ёшлари улғайганда ҳам илм ўрганганлар. Расулуллоҳ: «Икки нарсадан ўзгасига ҳасад қилмоқ жоиз эрмас, бири-кишига Аллоҳ таоло ҳалол мол-дунё берса-ю, уни Ҳақ йўлида сарфлаётган бўлса, иккинчиси — кишига Аллоҳ таоло илму ҳикмат ато этсаю, у шу туфайли олий мақомга эришиб, ҳукм сураётган, одамларга билганини ўргатаётган бўлса», — деганлар.

Таклиф

СЕҲР

Унинг қоп-қора кўзларига қараган киши яна қарагиси, соатлаб термулиб ўтиргиси келаверади.

Шу қора кўзларда кишини ўзига жалб этадиган, билинтирмайгина сеҳрлайдиган яширин бир қудрат бордек...

Қизнинг боқишлари суст эмас, гўё кўзлари ўрнида бир жуфт найза бор-у, у қаршисидаги жамики жонзотга аёвсиз ҳужум қиладигандек, шавқатсизларча санчиладигандек таассурот қолдиради.

Талаба қизнинг бир нуқтага боқиб, нималарнидир ўйлаши унинг ёшларга хос хаёлга ўчлигидан, тафаккурни бойитишга ишқибозлигидан далолат берар эди.

Ангор педагогика билим юртининг расм ва чизмачилик бўлимини бу йил тугаллаётган Сирожиддин Ўзмонов чизган «Талаба қиз» деб номланган эскизга қараб туриб, бошловчи рассомнинг иқтидори борлигига, унча-мунча расмни бир пасда қойиллатиб чизишига кафолат бергинг келади.

Сир эмаски, талабалар янгиликнинг, гўзалликнинг гадоси. Буни бошқа бир расмдан ҳам тезда илғаш мумкин.

Гулзорга кирган киши ҳайратдан қотиб қолиши, бир зум гўзалликнинг сеҳру жозибасидан эсанкираши тайин. Ҳақиқий санъатдан ёки адабий асардан, табиий гўзалликдан ҳайратланмаган қалбнинг кўзлари очиқ эмас, сўқир.

Гуллар сайри одамга ҳузур бахш этишини бир-икки дақиқадаёқ англаш мумкин. Турфа хил, бутун оламга хушбўй ҳид таратиб турган, ҳамиша бол тўплаш учун асаларилар атрофида парвона бўладиган ана шу гулларга қараб туриб, неча-неча қизу йигитларнинг қалбида гўзалликка битмас-туганмас меҳр-муҳаббат уйғонганлигини тасаввур қилиш осон.

Сирожиддин билан бирга таҳсил оладиган Дилбар Бордиёрова чизган расмлар ҳам, томошабинни юқоридагидек бир зумда ўзига жалб этади.

Расмларга қараган сайин қарагинг келаверади.

— Билим масканимизни бу йил элликка яқин мўйқалам соҳиби битириб чиқишади, — дейди ўқув юртига ўн саккиз йилдан буён узлуксиз равишда раҳбарлик қилиб келаётган Гулмурод Аҳмедов — ёшларнинг адабиётга, санъатга қизиқишини орттиришда устозлари Сайдулла Муродов, Ўрол Дўстмуродов, Иброҳим Аҳмедов, Зафар Эшонқулов, Мастура Исломова, Йўлдош Ҳошимовларнинг меҳнати сингган.

Гулмурод Аҳмедов билан гурунглашаётиб, кўргазма залларидан сира узоқлашгинг келмаслигини, яна ва яна томоша қилгинг келаверишини англадим.

Девордаги турли нақшлар, ҳар хил расмлар талабаларнинг эндигина ниш кўрсатаётган истеъдодидан, ҳаётга бўлган қизғин муҳаббати ва ҳайратидан нишона эди.

Расмларга термулиб ўтириб, сеҳрланиб қолгандек бўласан. Ва кўнгилдан яна бир талай фикрлар ўтади. Бу ерда эскизлар, расмлар, нақшлар, мойбўёқдаги портретлар ниҳоятда кўп. Қани эди шу амалий санъат қалдирғочлари асарларининг вилоят, республика кўргазмалари тез-тез ташкил этилса, мана шу илк уринишлардан миллионлаб қалблар ҳайратланса, деган ўй тинчлик бермас эди.

Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон» мухбири.

Сиз нима дейсиз?

ҲАЁ ҚУРУҚ ГАПМИ?

Мен ҳаёт ҳақида жуда кўп ўйлайман. Лекин хаёлларимнинг чеки йўқ. Инсон дунёга бир марта келади. Шундай экан, у қўлидан келганча инсонларга яхшилик қилиб яшаши керак, токи ундан яхши ном қолсин.

Мусофир бўлмагунча мусулмон бўлмайсан деганлaридек, мен ҳам она қишлоғимдан анча олис бўлган Тошкентга ўқишга келганимдан сўнг ҳаётни тушуна бошладим. Шаҳардаги ҳаёт қишлоқдагидан анча фарқ қилар экан. Мен ҳозирги даврда талабаман. Талабалик олтин даврим дейишади. Лекин мени баъзи бир нарсалар жуда ўйлантириб қўяди. Бир куни уйга кетиш учун вокзалда поезд кутиб турган эдик, сочлари калта, эгнига «Адидас», оёқларига шиппак кийиб олган уч қиз диққатимни ўзига тортди. Мен уларни кузата бошладим. Шу пайт уларнинг ёнларига 3—4 йигит яқинлашиб, кўз қисиб, кейин биргалашиб қаёққадир кетишди.

Демак, улар!... Наҳотки? Мен бундай воқеалар ҳақида газета ва журналларда ўқиганман, холос, лекин кўзим билан кўрмаган эдим. Ўша куни... ёқамни ушлаб қолдим. Сўнг поездда кетаётиб, бўлган воқеани ҳамроҳ қизларга айтиб бердим. Шуниси даҳшатлики, уларнинг ёнини оладиганлар ҳам топилди! «Ахир тижорат дўконларида кийимларнинг нархи осмон бўлса, бечора қизлар пулни қаердан олишсин?! Уларнинг ҳам яхши кийингиси келади...»

Мен бу гаплардан нафратландим. Наҳотки тирикчилик деб тубанликнинг энг қуйи поғонасигача тушсалар?! Қани қизларга хос ҳаё! Ибо?! Ғурур?!

Гулбаҳор НАЗАРОВА,
Низомий номли педагогика институти талабаси.

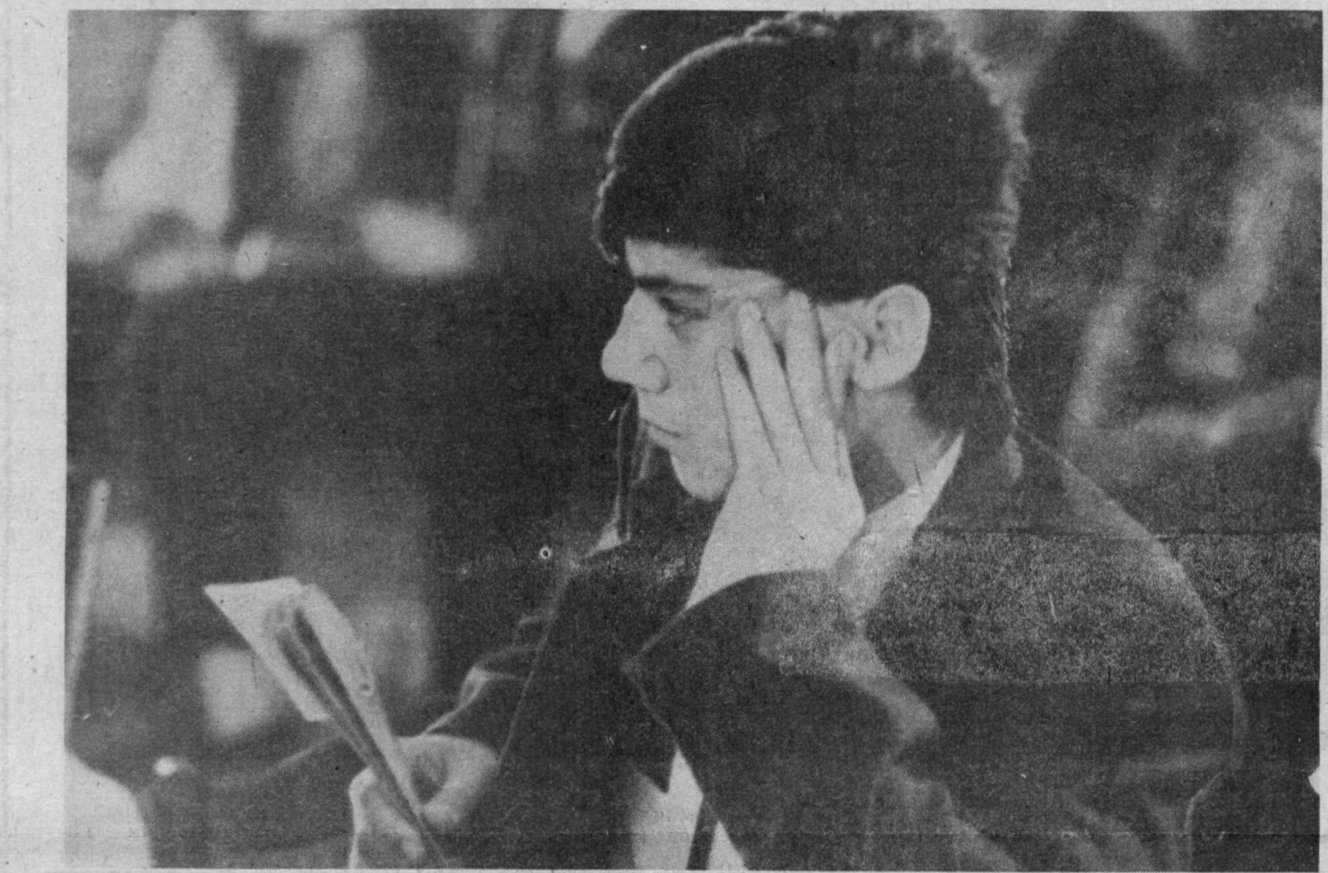

Қизиқарли маъруза микин?!

Муҳаммад АМИН сурати.

Талабалар ижодидан

Шаҳрибону (Нозилова) Тошкент Давлат университети филология куллиётининг аълочи талабаси. Унинг шеърлари «Ёшлик», «Ёш куч», «Гулхан» журналларида эълон қилинган.

ИҚРОР

Мен кузни севаман, паришон кузни,
Телба раққосалар — хазонларни ҳам.
Девона томчилар қолдирган изни
Ишқ майи маст этган тўзонларни ҳам,
Шамоллар кўтарган суронларни ҳам.
Мен кузни севаман, у сиздек сирли
Сизнингдек ўйчану, сизга ўхшамас.
Сизнингдек якка-ю, сиз каби турли
Лекин мен излаган дўстга ўхшамас,
Лекин мен истаган дўстга ўхшамас.
Мен кузни севаман, сиздек тошбағир,
Куз менинг, мен каби телбалар фасли.
Тан олгим келмайди, тан олмоқ оғир
Мен сизни севаман, севаман асли...

ЁНГИНАНГДА ЭСА...

Сенинг юрагингда бефарқ ва лоқайд
Завқланиб бир дунё тўлишмайдиган,
Мағрурликда сендан қолишмайдиган,
Бошлари осмонда — тоғлар яшайди.
Сенинг кўзларингда хотираси йўқ,
Ўзгадан ҳайратни кутиб яшовчи,
Осмонларни макон этиб яшовчи,
Шишанинг тагида тупроқ яшайди.
Ёнгинангда эса ҳайратга тўлиб
Тоғларга меҳр-ла боқувчи кўзлар,
Юрак тубларига беркинган сўзлар,
Сен ҳис этолмаган ҳислар яшайди.

ШАҲРИБОНУ

Муносабат

ОЖИЗЛИК

- Менинг нафсим балодир
- Шармсиз «устоз»
- «Йўқ» десанг ҳайдаласан

Бу жуда нозик масала. Ҳатто талаба қизлар бир-бирига «бу» ҳақида очиқчасига гапиришдан иймaнишади. Аммо биз ҳеч бир бўрттиришсиз ёзишга қарор қилдик. Минг афсуски, ҳозир ҳам домла деган номга доғ тушираётган кимсалар йўқ эмас.

Мана бугун қайта синов топширадиган кун. Лобар синглиси Нилуфар билан барвақт институтга келишди. Ҳали ҳеч ким келмапти. Опа-сингил хонага кириб, у-ер бу ерда ётган қоғозларни олиб, йиғиштирган бўлишди. Кейин ўтириб синовни қайта топширишга тайёрлана бошлашди. Нилуфар савол берар, Лобар эса жавоб қайтарарди. Шу тарзда анча вақт ўтди. Кеча синовдан қайтганларнинг деярли барчаси йиғилди. Нилуфар синов дафтарчаларини олиб келиш учун деканатга кетди. Лобарнинг хаёлидан кечаги кун ўтди. Ростдан ҳам домла унга шунақа «ғалати» қарадими ёки шундай туюлдимикан? Лекин нега унда синовдан ўта олмади? Нега? Ахир, берилган саволларга тўлиқ ва тўғри жавоб берди-ку! Домланинг топган баҳонаси — конспект дафтарига иккита маъруза ёзилмаган эмиш. Ахир бошқалар конспект дафтари бўлмасада, синовдан ўтишди-ку!

— Ассалому алайкум!

Лобарнинг хаёли бўлинди. Хонага ёши 50 лардан ошган, сочининг чекка қисмига оқ оралаган домла кириб келди. Талабаларни бирма-бир кузатар экан, Лобарга маъноли жилмайиб, синов олишни бошлади...

Бир соатлар ўтгач, хонада Лобар ва домладан бошқа ҳеч ким қолмади. Лобар ҳамма керакли дафтарларни олиб, домлага узатар экан:

— Мен тайёрман, сўрайверинг, — деди.

Домла унинг дафтарлари аралаш қўлини ушлаб:

— Хоҳлайсизми, фақатгина менинг фанимдан эмас, бошқаларидан ҳам ёрдам бераман,— деди.

Лобар қўлини тортиб олди.

— Мен тайёрман, сўрайверинг!

Домла ғазаблангансимон:

— Намунча шошасиз, сўраш қочиб кетмас, — деди. Кейин бирдан мулойимлашиб:

— Лобархон, шу, ҳалиги... Сизга бир гапим бор эди... Чуқур нафас олиб, хўрсиниб қўйди. — Бундан икки йил илгари ўғлим онадан етим қолди. Йиғлайвериб кўзларида ёш қолмади. Жудаям озиб кетди. Мен ҳам анча қийналдим. Айтишади-ку, аёлсиз уй фариштасиз деб. На ётиб туришимда, на еб ичишимда тартиб бор. Лекин кўпроқ ўғлимга ачиняпман. Етим ўсмасин дейман-да. Энди... гапнинг очиғи... бешинчи босқич талабалари орасида сиздан яхшироқ қиз топа олмадим. Ёшингиз ҳам 22 да. Йўқ демасангиз...

Лобарга домланинг гаплари борган сари узоқдан келиб, охири эшитилмай қолди. Наҳотки мени... Наҳотки? Унинг кўзларида ёш қалқиди. Домла ҳали ҳам гапираётган эди:

— ...Майли, агар «дом»ни хоҳламасангиз, ҳовлида турамиз. Янги йилгача... и-е, нега йиғлаяпсиз? Мен сизни шошираётганим йўқ. Ўйлаб кўринг, шуни билиб қўйингки, бу ерда менинг гапим гап, бир ишорам билан талаба ё олийгоҳдан ҳайдалади, ё катта стипендия эгаси бўлади. Мана, синов дафтарчангиз, олинг. Бу гап ўртамизда қолсин...

Лобар йўлакчадан югуриб кетар экан, орқасидан синглисининг чақирганини ҳам эшитмади. У юм-юм йиғларди. Йўқ, олийгоҳдан ҳайдалишидан қўрқиб эмас, балки домлага бир оғиз гап қайтара олмаганидан. Унинг олдида ўзини жуда ожиз сезганидан қон бўларди. Хаёлида хўп десанг шарманда бўласан, йўқ десанг ҳайдаласан деган фикр...

Беҳзод ХЎЖАЗОДА.

ТАҲРИРИЯТДАН: Ушбу мактуб қўлимизга келиб тушганидан буён анча вақт ўтди. Биз уни эълон қилсакмикан, йўқмикан, дея жуда кўп ўйландик. Муштарийларимиз бўлиб ўтган бу воқеага қандай муносабатда бўлишаркин, уни қандай изоҳлашар экан деган ниятда, охири бир қарорга келиб, мактубни чоп этдик. Фақат биз воқеа бўлиб ўтган шаҳарни, олий ўқув юртининг аниқ манзилини бермадик. Қаҳрамонларнинг исми ҳам ўзгартирилган.

Воқеа эса айнан ўша...

Илм фидойилик талаб этади

Олий ўқув юртлари талабаларининг бугунги ташвишлари нима? Уларни қандай муаммолар қийнаяпти? Биз ана шу саволларимиз билан самарқандлик талабаларга мурожаат қилдик:

Хўжаёр ИСМОИЛОВ, Самарқанд қишлоқ хўжалик институти иқтисодиёт факультетининг II курс талабаси:

— Ҳозир кўпчилик замондан нолийдиган бўлиб қолган. Негадир одамларнинг ғами — қорин, холос. Ўқиш, илм иккинчи даражаликдек. Баъзан мен ҳам шунга ишониб қоламан. Нега десангиз, бизга ўқув дарсликлари етишмаяпти. Кутубхонага бориб, китоб сўрасанг, «талабалар қўлида» дейишади, домла айтган газет ва журналларни топиш ҳам амри маҳол. Илм фидойилик талаб этади. Буни тушунамиз. Шунинг учун ҳам чидаб ўқияпмиз-да...

Жамшид ПУЛАТОВ, Каттақўрғон педагогика техникуми тижорат бўлимининг талабаси:

— Талаба замондан нолиб, қўл қовуштириб ўтириши керак эмас. Мен ҳам бежиз тижорат соҳасига қўл урмадим. Токайгача ота-она, қариндош — уруғнинг қўлига қараб ўтирамиз? Мана, биз томонда талабаларнинг ўзлари кичик корхона, дўконлар очмоқдалар. Лекин ҳамма нарсанинг меъёри яхши экан. Кўпчилиги пулнинг кучига ишониб, ўқишга бўлган қизиқишлари сўнмоқда. Албатта ҳар бир нарсанинг ўз ўрнида бўлгани яхши.

Жамшид РУСТАМОВ, Самарқанд Давлат дорилфунуни физика ва амалий математика факультети I курс талабаси.

— Бизда сабр-қаноат, тоқат етишмайди. Кимга қараманг ё ётоқхонасидан, ё нафақадан, турар турмушию ўтаётган кунидан нолийди. Ўзини у ёқдан бу ёққа ташлаб, тентирайди. Бу ҳолларнинг энг яхши давоси — илм. Мен шуни айтмоқчи эдим тенгдошларимга.

А. Сайфуддинов тайёрлади.

Ҳошимжоннинг қалпоғини кийиб

БУ БИНО—ТАЛАБАЛАР УЙИ

Дўстим, мана бу сеҳрли қалпоқни кийинг-да, ортимдан юринг. Мен сизни ажиб бир манзилга элтаман. Бехавотир юраверинг, сизни аждарҳо комига ёки даҳшатлар содир бўлаётган жойга олиб бормайман.

Мана бу қизил бино — талабалар уйи. Эҳтиёт бўлиб юринг, яна устингизга сув-пув ёки бирон нима тўкиб юборишмасин. Ғирчиллаб очилиб-ёпилаётган эшикдан ичкари кирамиз. Девор ҳар хил ёрлиқларга тўлган: «Талабалар гурунги», эълонлар... Биринчи қаватда аввал ошхона, «комендант» хонаси, кейин душ-пуш дегандай ва ҳар хил турли тақир-туқирлар сақланадиган хона, ҳатто намозхона ҳам мавжуд.

Энди иккинчи қаватга кўтариламиз. Қаранг қандай гўзал — узун коридор, ўнгда, сўлда бир хил эшиклар. Бизнинг келажагимиз бўлган ҳурфикр ёшларимиз шу ерда яшашади. Қани, хоналарга бош суқиб кўрайлик-чи, нима гап экан? «15-хона. Б. О. К. С. Фориш» Болапақир дўстимиз, бунча берилиб, нималарни ёзяпти экан? Майли, ёзаверсин. Унгача хонани томоша қиламиз. Полга тўшалган мана бу гиламни «Ўғлим устида думалабгина ётсин» дея онаизори бериб юборган бўлса керак-да.

Илгари келганимда бу хонада бутунлай бошқа талабалар яшашарди. Энди бўлса... Ўйлайман, бу шкафда кимларнинг кийимлари осилмаган, бу стулларда кимлар ўтирмаган, бу кроватларда кимлар ётмаган? Бу дераза олдида туриб, худди бизга ўхшаб, қанча одамлар ташқарига тикилмаган?

Мана бу қалин-қалин китоблар, девордаги мойбўёқ билан ишланган денгиз тўлқинларининг расми, эл оғзига тушган гўзал қизлар, абжир йигитларнингувратлари бу кулба соҳибларининг қарашларини, уларнинг кимлигини тушунишга бимунча ёрдам беради.

Ёзғич дўстимиз «Кундалик» битаётган экан. У охирги нуқтани қўйиб, сигарета тутатдида, ташқарига чиқиб кетди. Биргалашиб, у келгунча (одоб-ахлоқ мезонларига мос келмаса ҳам) кундалигини варақлаймиз:

20 АВГУСТ

Ленин бобони кўтариб олиб тушишдимикин ёки ўзи тушиб кетдимикин?

* * *

Фрунзеям эгардан тушмасада, ниҳоят отдан тушибди-ку.

3 СЕНТЯБРЬ

Ўқиш бошланди. Бугун мен жуда аломат бир манзарага шоҳид бўлдим. Университетнинг биринчи курсига кирган талабалар ясаниб олишган. Лекин-чи, уларнинг дазмолни яхши олмаган кийимию офтобда қорайган юзларига боқиб, шундай даладан чиқиб келганлигини пайқаш мумкин. Бирон-бир йил ўқишга янги кирганлар таркибидаги бундай катта ўзгаришга гувоҳ бўлмагандим. Тест бўлиб, тоза худр бериб қолди-да.

4 СЕНТЯБРЬ

Бугун мен учун қайғули кун десам ҳам бўлаверади. Автобусда бор-йўғимни шилиб кетишибди. Алвидо, менинг пулларим!

24 ОКТЯБРЬ

Кеча хорижлик бир талаба гап устида бизга қараб туриб: «Амир Темур мана шунақа одамчалар билан жангу жадал қилганми? Ишонмайман!» деди. Туриб-туриб жуда нашъа қилди бу гап. Жуссанг кичик бўлса айбми? Бизнинг ҳам қўлимиздан зўр ишлар келади. Мана шунақа беписанд назар билан қарайдиганларга кўрсатиб қўйиш учун ҳам ўқишни битиргач, шундай меъморчилик обидалари яратайки, тағин йўли тушиб шу ёқларга келиб қолса, кўриб оғзи очилиб қолсин.

25 ОКТЯБРЬ

Дарахтларнинг барглари сарғая бошлади...

1 ДЕКАБРЬ

Дўстимнинг ижарадаги уйига бориб, у билан баҳслашиб қолиб кетдим. Ва ярим тун — соат 12 дан сўнг ётоқхонага етиб келганимда, қоровул бобо эшикни очиб, мени роса уришди. Ичкарига қўяр, деган ниятда индамай тураверди. Лекин у хумордан чиққунича уришиб, яна эшикни ёпиб қўйса бўладими? Аччиғим чиққанидан деразаларга қоқилган сим тўрларга тирмашиб, иккинчи қаватдаги хонамга чиқиб олдим.

10 ДЕКАБРЬ

Бугун Н.ни киного таклиф қилдим. Рози бўлди. «Яна қовун тушириб қўйма, жўра!».

* * *

Оёқ товушларини эшитяпсизми? Дўстимиз келаётганга ўхшайди. Етар, қўшни хонага ўтамиз. Ий, қайтинг жўра, қайтинг! Лайли ва Мажнунга халал бермайлик, бир-бирларига тикили-и-иб ўтиришибди.

Кўпчилик талабалар ўқишга кетишганга ўхшайди. Балки, кечқурун келармиз, чунки соат олтидан кейин бу ерда ҳаёт қайнайди.

Фурқат МЕЛИ,

Дунё бизнинг нигоҳимизда

Газетамизнинг фаолларидан, маҳалла оқсоқоли, қўқонлик Нуриллохон ҳожи Абдуллахон ўғли Америка сафаридан бир олам таассуротлар билан қайтдилар. Қуйида биз шу таассуротлардан бир қисмини муштарийлар эътиборига ҳавола этяпмиз.

Нуриллохон ҳожи АБДУЛЛАХОН ЎҒЛИ.

АЛ-БЕРУНИЙ ҚИТЪАСИДА

Бисмиллаҳир роҳманир роҳим

Американи ким кашф этган? Асримизнинг олтмишинчи йилларигача ўртача маълумотли киши: «Албатта Христофор Колумб кашф этган-да» деб жавоб қайтариши табиий эди. Лекин, кейинчалик, фикрлаш қувватимиз ошиб, илм-фан янгиликлари билан танишиб боришимиз давомида жуғрофия кашфиётлари борасида мактабда олган билимимиз жуда юзаки эканлигини сеза бошладик: Илмий-оммабоп асарлар мутолаасидан маълум бўлишича, ғарбий қитъа Колумбдан бир неча аср илгариёқ Маъмура (ер юзининг обод, аҳоли яшайдиган қисми) аҳолисига маълум экан. Норвег жуғрофиони ва адиби Тур Хейердалнинг фикрича, Полинезия оролларининг сайёҳлари Колумбдан бир неча аср илгари бу заминга сузиб борган эканлар. Оврупода чоп этилган кашфиётлар йилномасида бу қитъанинг кашф этилиши ҳақида турли-туман маълумотлар кўплаб келтирилади. Бироқ бу йилномаларда ғарбий қитъани илмий таҳлил асосида кашф этган асосий кашфиётчиси — ватандошимиз, буюк олим ва мутафаккир Абу Райҳон ал Беруний ҳақида бирор сатр учрамайди. Буюк салафимиз Колумбдан беш аср аввал ғарбда қуруқлик мавжуд эканлигини башорат этган эдилар. «Китоби таҳдиди ниҳоёт ал амокин ли тасҳиҳ масофат ал масокин» (геодезия) асарларида бу ҳақда шундай ёзадилар: **«Ернинг чораги маъмурадир, Маъмурани ғарб ва шарқ томондан Баҳри Муҳит (Атлантика ва Тинч океанлари) ўраб турибди. Ушбу Баҳри Муҳит ернинг обод қисмини денгизларнинг наринги томонидан бўлиши мумкин бўлган қуруқликдан ажратиб туради... У томонда ҳаво ноқулай, йўллар нотинч, хавф-хатар кўп, борган кишилар қайтиб келмайди, шунинг учун у қуруқлик томон борилмайди...».** Демак, Американи ал-Беруний кашф этган дейишга маънавий ҳаққимиз бор. Шу туфайли мақоламизни «Ал Беруний қитъасида» деб номладик.

Машъум ўттизинчи йиллар... миллатим, имоним, Ватаним деган борки, қатли омга дучор бўлган вақтлар. Ўша йиллари Қўқон ҳувиллаб қолаёзди. Кимдир шаҳар қамоқхонасида, кимдир Сибирда: кимнидир Ватан замини ўз қучоғига олган, кимлардир хорижга кетиб, жони ва имонини сақлашга ҳаракат қилган. Сарсонлик —саргардонликда ҳаёт илмини таҳсил қилиб улгурган Абдулла Америкада илм-фандан баҳраманд бўлди. Илмни амалиёт билан мувофиқлаштириб, йирик кордонлардан бирига айландилар. Ҳозирги пайтда Абдулла Маъмур америкалик ўзбекларнинг энг нуфузли ўнлиги қаторидан жой олишга муваффақ бўлганлар.

— Ёшлигимда чиқиб кетган бўлсамда, Ватан меҳри қалбимни эгаллаб улгурган экан, — деб ҳикоя қилдилар Абдулла Маъмур Қўқонга ташриф буюрганларида,— Ватан соғинчи мени бу ерларга етаклаб келди. Ватан тупроғини кўзимга суртдим-у армоним ушалди. Киндик қоним тўкилган ҳовли-жойимни эслай олмайман. Исфара гузар тарафда эканлигини отам раҳматлидан эшитган эдим...

Меҳмонга тасалли бериб, бир қанча хорижлик ватандошларимизга бу борада ёрдам бериш эвини қилганлигимизни, худо ҳоҳласа туғилган гўшаларини топажагини айтдик. Бир-икки кун давомида маҳалламиз ҳудудида у кишининг ҳовлиларини топишга муваффақ бўлдик. Меҳмон ниҳоятда шодмон бўлиб, кетар чоғида бизни Америкага таклиф қилдилар.

Абу Райҳон ал Беруний бобомиз бу қитъани фикран, илмий таҳлил йўли билан кашф этган эканлар, ўзлари ҳам бир бор шу ўлкаларни бориб кўришни орзу қилмаганлар, деб ким айта олади? Мана, Аллоҳ насиб этган экан, буюк бобомиз эриша олмаган орзуга эришиб, ал Беруний қитъасига шитоб учиб бормоқдаман. Учиб боряпман-у, лекин ҳали ҳам ўзимга ўзим ишонмайман. Кеннеди аэропортида учар кемадан тушаётиб, кўп миқдор кишилар ичида Абдулла Маъмур биродаримизни кўрдим-у шундан сўнгина Америка тупроғига қадам қўйганимга ишонч ҳосил қилдим.

НЬЮ-ЙОРК

Аллоҳнинг марҳамати ила эсон-омон Америкага ҳам етиб келиб, жаҳоннинг энг катта қўналғаси — Кеннеди аэропортига қўндик. Ҳар дақиқада биттадан ҳаво кемаси кўтарилиб-қўниб турган мазкур қўналғани ҳақли равишда Америка дарвозаси дейиш мумкин. Қўнаётган ҳар бир ҳаво кемаси асосий бинога яқинлашганда тезликни кескин камайтириб, оҳиста ғилдираб келиб, белгиланган чизиққа келиб тўхтаб, моторларини ўчириши биланоқ, кемани бино билан туташтирувчи мослама бир дақиқа ичида уланади, бошқа баъзи қўналғалардаги сингари, ғилдиракли зинапоянинг келтиришларини кутиб ўтирилмасдан кема бекасининг табассум ила қилган таклифи билан, кемадан тўғри бинога кириб бораверади: бир вақтнинг ўзида юзлаб кеманинг йўловчилари белгиланган йўлка орқали, бир-бирларига халақит бермасдан бинога кириб борадилар. Орадан беш дақиқа ўтар-ўтмас, биз (оилам иккаламиз) ҳам эл қатори юк бўлимидан жомадонларимизни олиб, божхона бўлимига ўтдик. Божхонадан ташқарига икки йўлак — бирида кўк, иккинчисида қизил чироқ ёниб турган назорат йўлаклари орқали ўтилади. Ҳар ким ўзига ишонса, юки ичида ёки ёнида шубҳали бирор нарсаси бўлмаса, бамайлихотир кўк чироқли йўлакка, ўзида шубҳа сезса, қизил чироқли йўлакка юрилади. Бизга бу тартиб-қоидаларни ҳаво кемасидаёқ тушунтириб беришган эди, шу туфайли тараддудланмасдан кўк чироқли йўлакдан ўтдик-да, Америка Қўшма Штатлари давлати ҳудудига қадам қўйдик.

Бизни Абдулла Маъмур бошлиқ бир қанча ватандошларимиз қучоқ очиб кутиб олдилар. Улар билан кўришиб, соғ-омонлик сўрашиб бўлганимиздан сўнг, қўлимда ҳамон бир нарса турганлигини сезиб қолдим. Қарасам, бу — жомадонни ташқарига олиб чиқаётганда божгирга бериб қўйиладиган ёрлиқ — чўпхат экан. Ваҳоланки, биз қўналға биносидан чиқиб, бир неча метр одимлаб бўлган эдик. Лекин биздан ҳеч ким чўпхатни сўрамади ҳам. Шу боисдан Абдулла Маъмурнинг ўғиллари Ибройимжонга ўз хижолатлигимни баён этдим. У киши менга қараб енгил табассум билан деди: «Хижолат бўлмасинлар ака, неча минг одам чиқиб келаётган бўлса, ҳеч кимни текшириб, чўпхатини олиб қолганлари йўқ. Иш шу даражада йўлга қўйилиб, имкони борича қулайлик туғдириш, инсоний қадриятларни камситмасликка мосланганки, агар ҳар ким ўз жомадонини ўз чўпхати билан олиб чиқса, оқ йўл, компьютер тизими у кишини ўтказиб юборади. Агар киши бировнинг жомадонини олиб чиқса-ю, чўпхати бўлмаса, махсус чироқ ёниб, ҳалиги кишининг қилмишини маълум қилади».

Мезбонлар бизни машиналарига таклиф қилдилар. Оилам иккаламизни шахсан Абдулла Маъмур ўзлари бошқарадиган катта, ҳашаматли, гўзал қора лимузинга ўтқаздилар. У кишининг оилалари ҳам ушбу лимузинга ўтирдилар ва барча машиналар лимузин сарбонлигида Кеннеди қўналғасидан шаҳар томон йўлга тушдик. Лимузинга ўтирганимиз ҳамон Абдулла ака қўлимизга иссиқ кўк чой тутдилар. Йўл асноси ватандошларга Ўзбекистонлик ёрбиродарларнинг саломларини топширдик. Абдулла ака телефон қилиб, ўғиллари Ибройимжоннинг машинаси билан боғландилар-да: «Ўғлим, майли, сиз бироз илгарироқ бориб, меҳмонларни олиб келаётганлигимизни хонадондагиларга маълум қилинг, унча-бунча гапларни телефонда гаплашиб кетаверамиз», дея изн бердилар-да, гўшакни менга тутқаздилар. Мен бир неча чақирим масофагача Ибрайимжон билан суҳбатлашиб кетдим. Ибройимжон Абдулла аканинг энг катта фарзандлари бўлиб, йирик бир компьютер фирмасини бошқариб турар эканлар. Абдулла Маъмурнинг Америка заминида туғилиб ўсган ўғилларининг соф ўзбек тилида сўзлашишлари мени лол қолдирар эди.

Гўшакни жойига қўяр эканман, машина соҳибидан сўрадим: «Абдуллажон ака, бу машиналардаги телефонлар машиналараро алоқа воситасими?». Етмишни қоралаб қолган Абдулла ака олти қаторли шоҳ йўлда машинани ажиб бир маҳорат билан бошқариб борар эканлар, менинг уларнинг назарида содда-дўлвор саволимга мийиғида кулиб қўйдилар-да, «Тошкентдаги қудангиз Илҳомжон ҳам соғ-саломатмилар?» дея сўраб қолдилар. Саволимга бутунлай бошқа мазмундаги савол билан жавоб қайтарганларига хайрон бўлиб, «Ҳа, худога шукр, соғ-саломатлар, Сизга кўпдан кўп салом айтдилар», дея жавоб айтишим биланоқ «Телефон рақамлари қандай?» дея қайта савол бердилар-да, оғзимдан чиқиши ҳамоно рақамларни териб, биринчи дафъадаёқ Тошкент билан алоқа ўрнатдилар ва гўшакни менга бердилар. Мен, «Ё бафармони худо» дея истиғфор айтиб қудам билан сўзлашдим ва эсон-омон Америка тупроғига қадам қўйиб, ватандошлар билан дийдорлашганлигимизни баён этдим. Шундан сўнг ўзимнинг дўлвор саволларимдан ҳам уялиб қолдим. Аллоҳнинг яратган бундай мўъжизасидан ҳайратланиб ўтирганимда, лип этиб яна бир қизил чироқ ёниб, қандайдир ускуна тагидан бир парча қоғозга ёзилган араб имлосидаги битик пайдо бўлди. Тушунтириб, беришларича, бу — телефакс аппаратининг биз кўриб улгурмаган янги нусхаси орқали олинган хабар экан. Абдулла ака кўзларини йўлдан узмаган ҳолда қоғозга назар солдилар-да, ҳеч қандай маҳфийлиги йўқ дегандай, менга узатдилар ва матнини тушунтириб бердилар.

Маълум бўлишича, ушбу хабар Покистонлик қудаларидан бўлиб, у киши ўзларининг эртага Нью-Йоркда бўлишларини билдирган эканлар. Бу мўъжизаларни кўрар эканман, ўзимни «Минг бир кеча» оламида ҳис этар эдим. Йўқ, минг бир кеча қаҳрамонлари — сеҳргарлар, жинлар ва парилар ҳам бундай мўъжизалар олдида лол қолган бўлур эдилар.

Нью-Йорк шаҳрига кириб борар эканмиз, бу улкан шаҳар ҳақида билган-ўқиганларимни ёдимга ола бошладим. Нью-Йоркдек азим шаҳар АҚШга пойтахт бўла олмаса-да, жаҳон сармоядорлиги, тадбиркорлиги пойтахтига айланди. Бир мамлакатга пойтахт бўлолмаса-да, жаҳон пойтахти бўлишдек бахт унга насиб этди, илло, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош қароргоҳи учун мазкур шаҳар муносиб кўрилди.

Дунёдаги энг муҳташам, энг кўпқаватли бу шаҳар ўрни бир неча асрлар муқаддам дарёнинг океанга қуйилиши жойидаги хилват ўрмонзор бўлганлигини тасаввур ҳам қилолмайсиз. Ҳаммасини бир қароқчи бошлаб берди. Франция хизматида бўлган флоренциялик Жованни Веррацано давлат хизматидан зерикиб, Америкадан олтин юклаб келаётган испан кемаларини талаб, бойлик орттиришни, эркин яшашни орзу қилиб қолади. Одатда, энг зўр кашфиётчилар — денгиз қароқчиларидир. Улар кўп ҳолларда одам оёғи тегмаган, ёки оврупаликлар билмаган ерлар ва оролларга биринчи бўлиб қадам қўядилар. Шу тариқа, қароқчи бўлиб олган Жованни ҳам ҳозирги Нью-Йорк ўрнига биринчи бор қадам қўйган эди. У ўз кашфиётини сир сақлаб юриб, эълон қилишга улгурмай, испан ҳукумати томонидан ҳибсга олинади ва одат бўйича, кема устунига осишга ҳукм этилади.

Роппа роса бир аср ва икки йил ўтгач, бу ерга Ҳолландия «Ост-Инд» ширкатининг кемаси дарёнинг океанга қуйилиш жойига етиб келади. Кема дарғаси Ҳенри Ҳудзон бу дарёни бошқа океанга чиқадиган бўғоз деб ўйлаб, унга ўз номини беради. Кўп ўтмай, тадқиқотлар натижасида бу улкан сув йўли дарё эканлиги исботланади. Шу тариқа бу ерларни ҳолландлар қайта кашф этадилар. Ўшанда бу ердаги ўрмонли оролларда Американинг машҳур ирокез қабиласи истиқомат қилар эдилар. Очкўз дарға Ҳудзон бу ердаги энг катта оролни сотиб олиш учун ирокезлар билан савдолашади. Охири умумий қиймати олтмиш гульден бўлган чақа пул, турли мунчоқлар, кўзгулар ва бошқа майда чуйдалар эвазига ҳозирги Нью-Йорк ўзаги бўлган энг катта оролни сотиб олишга муваффақ бўлади. Савдо пишиб, бор-барака қилингандан сўнггина ҳиндулар ўзларининг алданганликларини сезиб қоладилар. Ҳенри Ҳудзон бир неча кундан сўнг мазкур оролнинг номини сўраганда, ирокезлар доҳийси «Манхеттен» дея жавоб беради.

(Давоми бор).

УЧ БИЛЕТГА БИР ЮТУҚ

Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг фаолиятида янги иқтисодий муносабатларнинг нишоналари пайдо бўлди. Бу — давр талабидир: ҳозир жисмоний тарбия ва спорт каби муҳим ижтимоий соҳани фақат давлат бюджети ҳисобига юксалтириб бўлмайди. Тармоқни янада юксак поғонага олиб чиқиш учун қўшимча маблағ зарур бўлади. Шу мақсад йўлида нималар қилингани ва қандай ишлар амалга оширилаётгани ҳақида Давлат спорт қўмитасининг маслаҳатчи-мутахассиси, иқтисод фанлари номзоди Қаҳрамон АБДУҲАКИМОВ сўзлайди.

— Яқинда қўмитада етакчи мутахассислар бошчилик қиладиган гуруҳ тузилди. Шу гуруҳ мазкур муаммоларни ҳал этишда мувофиқлаштирувчи марказга айланди. Тармоқни хорижий сармояларни жалб этиш йўли билан давлат ва тижорат тузилмалари жисмоний тарбия ва спортни қўллаб-қувватлашни кўзда тутадиган ижтимоий йўналишидаги бозор иқтисодиётига ўтказишнинг миллий дастури ишлаб чиқилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулкни ҳимоя қилишни таъминлаш ва ишбилармонликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» чиқарган Фармони янги дастурни амалга ошириш учун ишончли асос бўлди.

Қўмитага қарашли спорт иншоотларини, корхоналарни аста-секин акциялаш ва хусусийлаштириш жадвали тузилди ҳамда амалга оширила бошланди. Ҳозирги вақтда Давлат спорт қўмитаси тасарруфида республиканинг турли вилоятларидаги жуда кўп катта иншоотлар бор.

Лекин ҳозирги пайтда бу базаларнинг кўпи тубдан таъмирлашга, янгилаш ва тиклашга, одамларга хизмат қилишнинг қўшимча тармоқларини барпо этишга муҳтож. Стадионлар, сув ҳавзалари, заллар, спорт майдонларини тартибга солиш учун «дастлабки сармоя» зарур бўлади. Бизнинг ҳисобларимизга қараганда шундай сармояни бир зумлик лотерея ўтказиш йўли билан топиш мумкин. Уни ўтказиш учун бизда ҳозир ҳамма нарса тайёр.

Франция — Швейцариянинг «Вул ҳолдинг компани» фирмаси бу тадбирни амалга оширишда ўз хизматини таклиф қилди. Фирмада паспортлар, банк ва лотерея билетлари, чек дафтарчалари ва бошқа матбаа маҳсулотлари тайёрлашнинг пухта тизими мавжуд. Фирманинг обрўси ҳам баланд — Европа, Осиё ва Лотин Америкасидаги кўпгина мамлакатлардан ташкилотлар шу фирмага буюртма берган.

Париждан келтириладиган лотерея билетларида спортнинг ўн икки тури акс эттирилган. Энг катта ютуқ 20 миллион сўм-купонни ташкил этади. Лотерея билетларини ҳимоя қилишнинг бешта босқичи мавжуд, яъни сохта лотереялар ясалишидан ишончли муҳофаза қилинган. Мутахассисларнинг фикрича, ҳар уч билетдан бирига ютуқ чиқади. Лотерея билетларини сотишдан тушадиган пулнинг 50 фоизи ютуқлар фондини ташкил қилади. Бир зумлик лотереяни ўтказишдан бир миллиард сўм-купон атрофида фойда олишни кутмоқдамиз. Бу пул аввало, оммавий жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга, шунингдек, тармоқни ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиётига ўтказиш дастурида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминлашга сарфланади.

Ўзбекистонда «Лотто миллион» тусидаги компьютер спорт лотереяларини йўлга қўядиган қўшма корхона барпо этиш тўғрисида Грециянинг «Интралот» фирмаси билан муддаолар протоколи имзолаганмиз.

Янги технологияларни, хорижий сармояларни жалб этиш асосида Қўқондаги радионавигация асбоблари заводида «Ўзспортддс» Ўзбекистон —Германия қўшма корхонаси барпо этилади. Бу корхона спорт ва сайёҳлик маҳсулотлари, яъни калава ип, трикотаж, спорт кийимлари ва пойабзали, спорт асбоблари ва ускуналари ишлаб чиқаради. Бунинг учун бир қанча бинолар ажратилди, лекин уларни қуриб битказиш учун анча маблағ талаб қилинади.

Ўзбекистон пойтахтида меҳмонхона комплекси қурадиган қўшма корхона барпо этиш тўғрисида давлат спорт қўмитаси билан Франциянинг машҳур «Буиг» фирмаси ўртасида шартнома тузилди. Франция мутахассислари тайёрлаган техника ҳужжатларини олдик. «Люкс» тоифасидаги меҳмонхона 155 хонадан, бизнес маркази, мажлислар зали, соғломлаштириш комплекси, сув ҳавзаси ва казинодан иборат бўлади. Бу бино Фурқат шоҳ кўчасида Халқлар Дўстлиги майдони билан Хадра майдони ўртасида қурилади.

Самарқанддаги спорт кемасозлиги заводида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва кенгайтириш, унинг яхта, байдарка, каноэ каби ва бошқа маҳсулотларини жаҳон бозорига чиқариш юзасидан муҳим чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Т. ГОЛУБКИНА,
УзА мухбири.

Келгуси сонда:

● АМЕРИКАНИ КИМ ОЧГАН.
● ЯРАТГАННИНГ ЎЗИ ШУ ҚУЙГА СОЛГАН

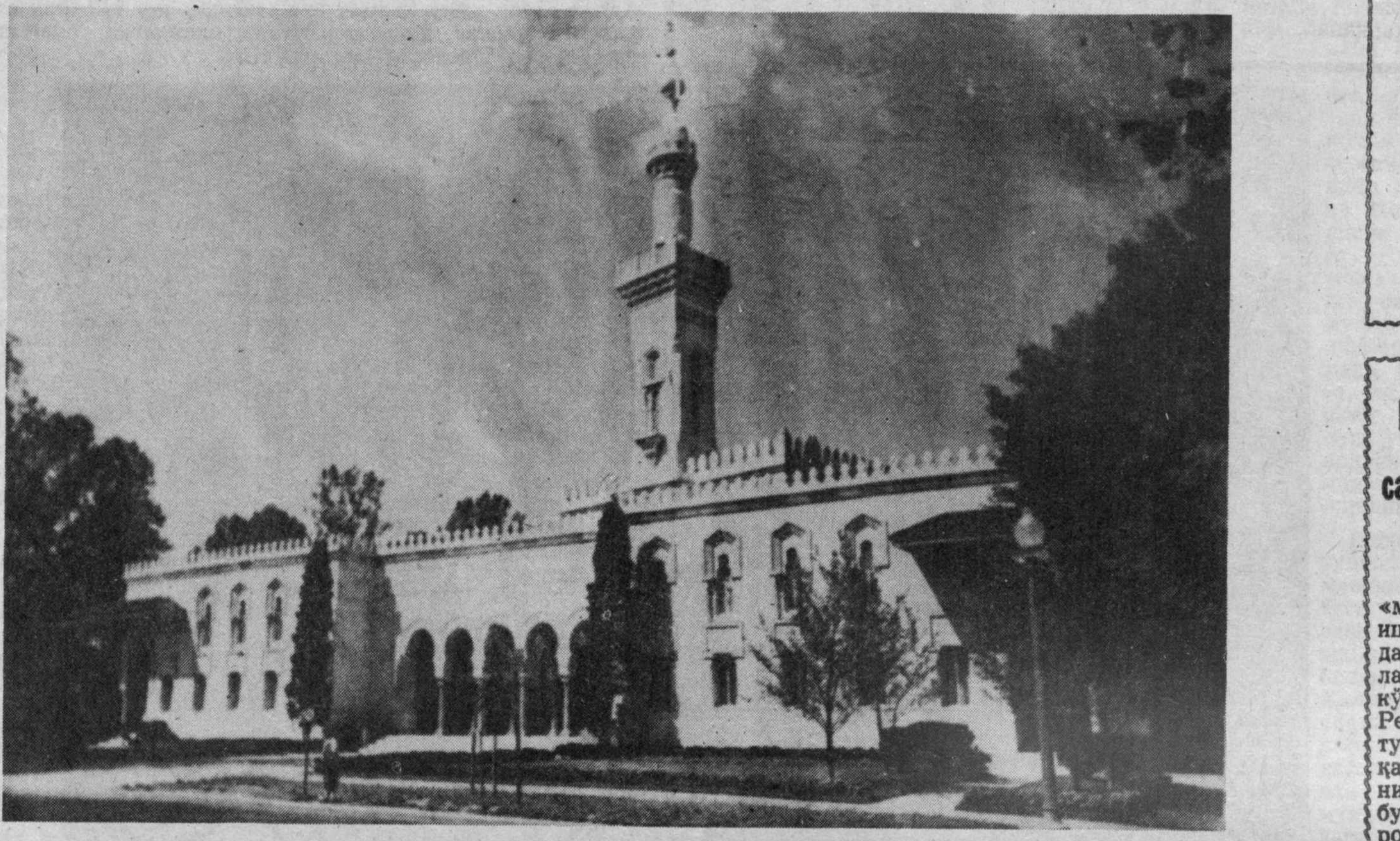

Америкада ватандошларимиз тиклаган мачит.

Газета саҳифаланаётганда:

НИЯТ АМАЛГА ОШМАДИ

М. Сапаевнинг ўз касбига «меҳри» шу қадар баландки, ишдан уйига қайтиб келгандан кейин ҳам ўша иши билан машғул бўлишни яхши кўради. Қорақалпоғистон Республикаси Элликқалъа тумани матлубот жамиятига қарашли дўконлардан бирининг «эгасиман» деб юрган бу киши уйида ҳам кичикроқ «дежурний» дўконча» очиб олди. У «Армуғон» виносининг ҳар бир шишасини ҳамқишлоқларига 5 мингдан «армуғон» қила бошлади.

Давлат дўконида атиги 408 минг сўмга сотилиши лозим бўлган винони уйидаги навбатчи «дўконча»да сотса, бу «ишбилармон» 2,5 миллион сўм фойда кўрар эди. Аммо у ўз ниятига ета олмади. Ички ишлар бўлими ходимлари ишнинг белига тепишди.

Энди у ўз «иши» учун жавоб беради. Иш юзасидан суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

ОДАМИЙЛИК ЁРДАМИ

Германия ва Швейцариядан инсонпарварлик ёрдами сифатида юборилган юклар экология жиҳатидан ноқулай вазият вужудга келган Оролбўйи аҳолисига жўнатилди.. Бу юклар орасида тақчил дори-дармонлар, бир марта ишлатиладиган шприцлар, яраларни боғлаш материаллари, тиббий асбоблар бор. Германия ва Швейцария Қизил хоч жамиятлари шу хайрия тадбирининг ташаббускори бўлди. Улар Бухоро ва Хоразм вилоятлари шифокорларига бир миллион немис маркаси ва Швейцария франкини совға қилдилар.

Шу халқаро ташкилотларнинг вакиллари касаллик кўп тарқалган минтақаларда бўлдилар. Бу жойларда соғлиқни сақлаш соҳасида вужудга келган вазият билан танишдилар, Оролбўйи аҳолисига ёрдам бериш истагини айтдилар. Уларнинг республикамизга келишдан мақсади шифохоналарнинг дори-дармонлар ва тиббий асбобларга эҳтиёжини ўрганишдан иборат эди. Бунинг натижасида Бухорога ва Урганчга инсонпарварлик юклари ортилган автопоезд жўнатилди.

АКБАРШОҲ—ЧАВГОН УСТАСИ

Янги Деҳлида инглиз тилида нашр этиладиган «Ойина» журнали «Акбаршоҳ ҳам хоккей ўйнаган» сарлавҳаси остида қизиқ бир мақола эълон қилди. Акбаршоҳнинг замондоши, тарихчи Абул Фозилнинг ёзишича, Бобурийзода чавгон ўйинига жуда ишқибоз бўлган. Акбаршоҳнинг чавгонга иштиёқмандлигини тўптаёқнинг тутқичларини олтин ва кумушдан ясаттирганидан ҳам билса бўлади.

1566 йилда Акбаршоҳ Жайпурдан Аграга қайтиб келгач ҳам чавгон ўйинини тарк этмаган. У тез-тез шикорга чиқадиган Агра яқинидаги Нагаргин деган жойда чавгон учун махсус майдон ҳозирлатган ва у ерда ўз чавандозлари билан мусобақалар ўтказган.

От устида ўйналадиган бу мусобақа Шарқ мамлакатларида қадимдан кенг тарқалган бўлса-да, айнан Акбаршоҳ даврида қайта шаклланган, унинг тартиб-қоидалари белгиланган. Жумладан, бу вақтга келиб, мусобақалашаётган томонлар майдонга фақат ўнтадан сараланган чавандозни туширган ва ўйиннинг йигирманчи дақиқасида ҳар икки томон икки нафардан толиққан ўйинчини алмаштириши мумкин бўлган.

Ҳиндистонда миллий ўйин турларидан бирига айланган «Чанган», яъни чим устида тўп суриш ҳам чавгоннинг пиёда ўйналадиган бир туридир ва у ҳиндларнинг энг севимли ўйинларидан ҳисобланади.

Яқинда Ўзбекистон ва Қозоғистон терма командалари Янги Деҳлининг яшил майдонларида тўп суришиб, совринли ўринларни эгаллашди.

Ўктам МИРЗАЕРОВ,
УзА мухбири.

Туркистон бир, ватан бир

ТУРКИСТОН ТИЖОРАТ МАРКАЗИ

ХОНИМЛАР ВА ЖАНОБЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Маданият жамғармаси «Саёҳат» бўлими Сизни серқуёш диёримизнинг сўлим масканларига, қадим шаҳар ва зиёратгоҳларига ҳамда бир қанча хорижий мамлакатларга **(Туркия, Покистон, Хитой, Ҳиндистон, Эрон, Малайзия, Сингапур, Сурия, Саудия Арабистони, АҚШ, Германия, Франция, Англия, Италия, Греция, Болгария, Кипр, Исроил)**

САЁҲАТГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

«Саёҳат» сизнинг кўнгилдагидек ҳордиқ чиқариб, муваффақиятли тижорат қилишингиз учун барча шарт-шароитни яратиб беради.

«Саёҳат» ҳужжатларни (паспорт, визаларни) расмийлаштиришни ўз зиммасига олади.

«Саёҳат» бўлимининг хизматлари арзон, қулай, тез ва тижоратингиз учун кони фойдадир.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Маяковский кўчаси, 6-уй, Боғи Эрам (бурунги Тельман парки) рўпарасида.

Телефонлар: 67-77-41, 67-32-71

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ОЗИШ БЎЙИЧА ЧЕМПИОНЛАР

Газетамизнинг ўтган сонларидан бирида, дунё бўйича энг оғир инсон Жон Бровер Миннок ҳақида ёзган эдик. Ул зот нафақат семизликда рекордчи, балки озишда ҳам чемпионлик даражасига эришган. 1978 йилда у 635 кило эди, сўнг доимий парҳезга ўтган ва 1979 йил июлигача 216 килога озган, қисқаси икки йилда 419 килолик этидан айрилган, бу деган сўз ҳафтада тўрт килодан озишдир.

Айниқса, Нью-Йорклик Майкл Хебранко (1953) озишда ажойиб рекорд ўрнатган. 1987 йилда унинг оғирлиги 410,5 килони ташкил этарди. Қаттиқ парҳезда бўлганлиги туфайли у 15 ойда 226,8 килога ориқлаган, 1989 йил июнига келиб Майкл атиги 98,4 кг. ли тош босган, холос. Демак икки йилда 312 килолик этидан воз кечган. Унинг бел айланаси 292,1 см. эди. Энди эса 92 см.га тушиб қолган, Фарқ 200,1 сантиметр.

Питцбурглик (АҚШ, Пенсилвания штати) Пол Кимелман — 1943 йилда туғилган, 216 кг эди. 215 кунда, яъни 1967 йили 1 январдан 3 августгача 59 килога тушиб қолган.

Роули Макентайр — Шарқий Ирландиянинг Кеша деган жойидан, 1957 йилда туғилган. 262 килодан, 84,8 килогача озган. Яъни 178 кило эт ташлаган. Бу натижа 22 ойда қўлга киритилган.

Ром Аллен — Теннисси штатининг (АҚШ) Нашвилле шаҳридан, 1947 йилда туғилган, оғирлиги 113,4 кило эди, 1984 йил августда, аниқроғи, бир кеча-кундузда 9,7 килога озиб, рекорд ўрнатган.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ.

Таҳрир ҳайъати: Одил ЁҚУБОВ, Баҳодир ЖАЛОЛОВ, Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА, Абдуқодир ЭРГАШЕВ, Алишер ТЕШАБОЕВ, Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Муҳаммад АМИН, Аҳрор АҲМЕДОВ, Рустам БОЙМУҲАММАД, Зайниддин МАМАДАЛИЕВ—Бош муҳаррир ўринбосари, Карим РАҲИМ, Сирожиддин РАУФ, Зайниддин РИХСИЕВ — масъул котиб, Ислом ҲАМРО.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. Буюртма Г—799 41426. нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 23.10.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6